

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY NOWA KARCZMA
NA LATA 2014-2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	14
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	14
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	15
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	15
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	19
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	26
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	27
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	30
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	33
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	38
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	39
11. POMOC SPOŁECZNA	40
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	49
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	52
14. ANALIZA SWOT	67
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	72
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	74
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	82
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	85
SPIS TABEL I WYKRESÓW	89

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter wieloletni; została przygotowana na lata 2014-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Karczma na lata 2014-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 1456),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Karczma na lata 2014-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (projekt),
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościerskiego na lata 2003-2015.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjnego rywalizowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*,

Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia oparte na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku

pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Projekt **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020** przewiduje utworzenie 11 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 4. Kształcenie zawodowe, 5. Zatrudnienie, 6. Integracja i 7. Zdrowie.

Priorytet inwestycyjny wyznaczony w ramach osi priorytetowej 4. zakłada rozwijanie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, tj. inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie w celu dostosowania oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym do potrzeb gospodarki.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 5. skupiają się z kolei na zapewnieniu dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, wyrównywaniu szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach (w tym w dostępie do zatrudnienia, możliwości rozwijania kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz wysokości wynagrodzeń za taką samą pracę), aktywnym i zdrowym starzeniu się, tj. zmniejszeniu poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność, przystosowaniu pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian na rynku pracy oraz zwiększaniu aktywności gospodarczej mieszkańców regionu poprzez ułatwienie podejmowania pracy na własny rachunek, rozwijanie przedsiębiorczości i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 6. zakładają aktywną integrację, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności, ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym oraz wspieraniu gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 6. obejmują natomiast inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych,

kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych, a także wzmocnienie zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem, który określa działania samorządu województwa z zakresu polityki społecznej, stanowiąc integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Zawiera diagnozę, misję („Wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową, realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie”), prognozę oraz 4 cele strategiczne: 1. Właściwie funkcjonująca rodzina, 2. Integrująca rola polityki społecznej, 3. Aktywni seniorzy, 4. Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych.

Wyznaczone w dokumencie cele operacyjne zakładają ograniczenie wykluczenia społecznego osób i rodzin, stworzenie skutecznych i efektywnych systemów pomocy i integracji społecznej, wspierania rodziny i dziecka, seniorów oraz profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób starszych, poprawę warunków i jakości życia osób niepełnosprawnych, stworzenie silnego sektora ekonomii społecznej, zmniejszenie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie, prowadzenie skutecznej profilaktyki i zminimalizowanie negatywnych skutków uzależnień w rodzinie i poza nią oraz zacieśnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi jako partnerami w realizacji zadań publicznych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025 jest dokumentem stanowiącym podstawę polityki rozwoju samorządu powiatu. Zawiera on diagnozę prospektywnej sytuacji powiatu i jego uwarunkowań przestrzennych, raport z konsultacji społecznych oraz wnioski z ewaluacji funkcjonującej do 2010 roku Strategii Rozwoju Gospodarczego Ziemi Kościersko-Zaborskiej, analizę SWOT, prognozę trendów rozwojowych, formułuje wizję oraz wyznacza cel nadrzędny, misję, priorytety, a także cele strategiczne i operacyjne.

W ramach istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu priorytetów 1. Konkurencyjność gospodarcza i atrakcyjność oraz 4. Zasoby ludzkie i zintegrowane społeczeństwo sformułowano cele strategiczne i operacyjne zakładające podniesienie

konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej Ziemi Kościerskiej poprzez tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości, wspieranie kluczowych branż gospodarki, systemowe wsparcie promocji gospodarczej i turystycznej oraz pozyskiwania nowych inwestorów, a także wsparcie rozwoju kompetencji i aktywności mieszkańców oraz budowę zintegrowanego społeczeństwa na Ziemi Kościerskiej poprzez zwiększenie aktywności, kompetencji i mobilności zawodowej ludności, poprawę podstawowej infrastruktury społecznej, zwiększanie zakresu i jakości usług dla mieszkańców oraz wzmacnianie tożsamości regionalnej i integrację społeczności powiatu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościerskiego na lata 2003-2015 jest dokumentem, w którym na podstawie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. Ujęto je w ramach misji i wizji oraz 5 wyznaczonych celów strategicznych.

W obrębie celu strategicznego 1. zaplanowano działania służące wspieraniu osób znajdujących się w kryzysie poprzez: prowadzenie punktu interwencji kryzysowej, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom, minimalizowanie negatywnych skutków bezdomności, rozwijanie profilaktyki uzależnień oraz stworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach celu strategicznego 2. skupiono się natomiast na wspieraniu dziecka i rodziny poprzez: stworzenie warunków do rozwoju poradnictwa i specjalistycznych form pomocy oraz instytucjonalnych form opieki zgodnie z obowiązującymi standardami, rozwijanie oddziaływań terapeutyczno-profilaktycznych, promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, opracowanie programu pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz promowanie zdrowego trybu życia.

W obrębie celu strategicznego 3. zaplanowano wspieranie osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych poprzez: zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu, zapewnienie opieki w dziennych formach wsparcia, wspieranie działalności i powstawania klubów seniora i innych form aktywności seniorów, rozwijanie opieki całodobowej, ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do różnych form edukacyjnych i zdrowotnych oraz wspieranie różnorodnych form rehabilitacji społecznej osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.

Przedsięwzięcia wyznaczone w ramach celu strategicznego 4. zakładają z kolei usprawnienie rynku pracy poprzez zwiększenie liczby miejsc pracy, aktywizację zawodową mieszkańców, wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprawę efektywności instytucji rynku pracy.

Działania ujęte w obrębie celu strategicznego 5. poświęcono natomiast rozwijaniu zintegrowanego systemu współpracy w sferze społecznej poprzez usprawnienie współpracy i systemu przepływu informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi, rozwijanie i modernizowanie infrastruktury społecznej, rozwijanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz promowanie i rozwijanie idei społeczeństwa obywatelskiego.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Nowa Karczma jest gminą wiejską, leżącą na terenie Pojezierza Kaszubskiego, w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kościerskim. Od zachodu graniczy z gminą Kościerzyna, od południa z gminą Liniewo, od południowego wschodu z gminą Skarszewy (powiat starogardzki), od wschodu z gminą Przywidz (powiat gdański), a od północy z gminą Somonino (powiat kartuski).

Gmina zajmuje powierzchnię 113,9 km² i obejmuje 17 sołectw: Będomin, Grabowo Kościerskie, Grabowska Huta, Grabówko, Jasiowa Huta, Liniewko, Lubań, Nowa Karczma, Nowy Barkoczyn, Rekownica, Skrzydłowo, Stary Barkoczyn, Szatarpy, Szpon, Sztofrowa Huta, Szumleś Królewski i Szumleś Szlachecki.

Gmina położona jest w zlewni rzeki Wierzycy i jej dopływu rzeki Wietcisy. Na jej terenie znajduje się kilka jezior, które pozwalają na uprawianie turystyki wodnej. Największymi zbiornikami wodnymi są: jezioro Grabowskie (o powierzchni 140,7 ha), a także jeziora Grabówko (zajmuje 36 ha), Małe Kamionki (18,5 ha), Psinko (12,4 ha), Barkocińskie (8,5 ha) i Będomińskie Małe (2,2 ha).

Obszar gminy, ukształtowany przez najmłodsze stadia ostatniego zlodowacenia bałtyckiego oraz późniejszą działalność wód polodowcowych, charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Najwyżej położona jest północna część gminy, wzniesiona średnio powyżej 200-220 m n.p.m. Najwyższy punkt zlokalizowany jest w Hornikach Górnych – 246,2 m n.p.m., tuż obok jezior Grabówko i Małe Kamionki. Najniżej położone tereny znajdują się w dolinie rzeki Wietcisy, przy południowej granicy gminy i osiągają wysokość nieco powyżej 134 m n.p.m.

Nowa Karczma jest gminą o bogatej historii, miejscem atrakcyjnym i przyjaznym zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Mimo niewielkiej liczby cennych budowli architektonicznych, bogata jest w sprzyjające rozwojowi turystyki i agroturystyki walory krajoznawcze. Miejscowe lasy obfite są w grzyby i jagody, różnorodną roślinność i zwierzęta (można w nich spotkać jelenie, sarny, dziki, wiewiórki, kuny leśne, zające i lisy). Szczególnym pięknem i wyjątkowością charakteryzują się występujące na terenie gminy

obszary chronione: Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wietcisy, Natura 2000 (6 obszarów) oraz Kaszubski Park Krajobrazowy. Do obiektów prawnie chronionych zaliczane są również pomniki przyrody; jest ich 10. Nieodzwonne elementy krajobrazu gminy stanowią także liczne kapliczki, krzyże przydrożne oraz objęte strefami ochrony archeologicznej i wpisane do rejestru zabytków stanowiska archeologiczne.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Przez obszar gminy Nowa Karczma przebiegają drogi wojewódzkie nr 221 (Gdańsk – Kościerzyna), 224 (Wejherowo – Tczew) i 226 (Przejazdowo – Horniki), które prowadzą do Gdańska, Starogardu Gdańskiego, Skarszew, Kościerzyny i Kartuz. Układ komunikacyjny gminy uzupełniają drogi lokalne, które obsługują ruch pomiędzy jednostkami osadniczymi na terenie gminy oraz miejscowościami z nią sąsiadującymi.

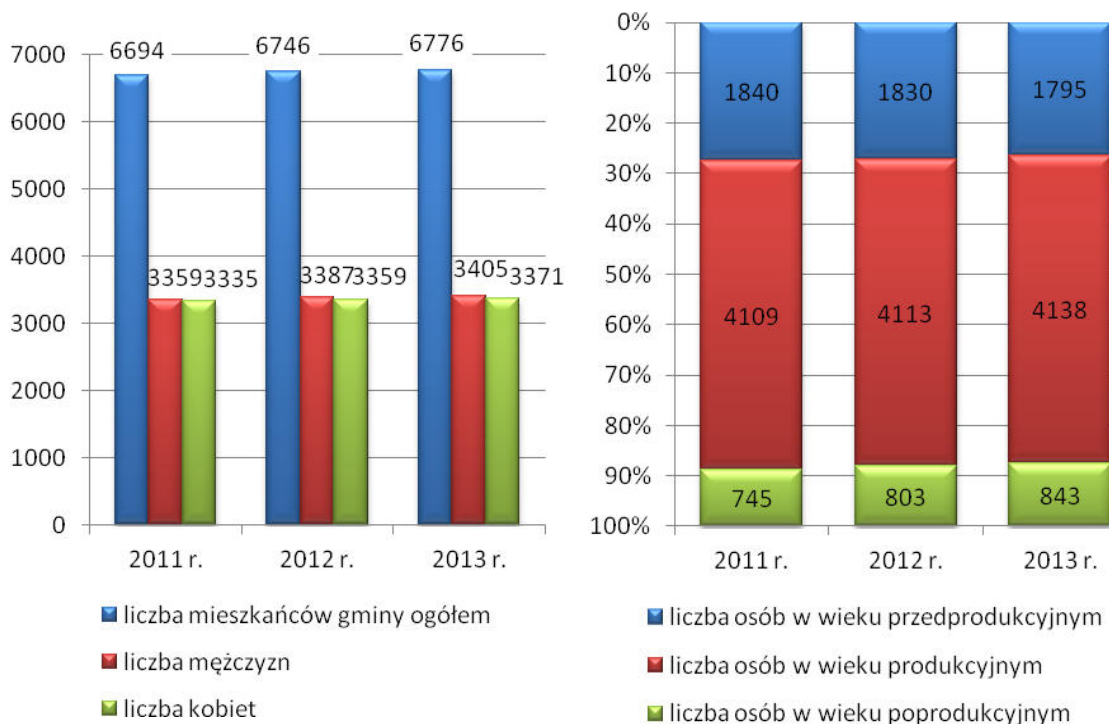
Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą: PKS Gdańsk Sp. z o.o. oraz PKS Starogard Gdański S.A. Najlepsze połączenia komunikacyjne posiadają mieszkańcy miejscowości Nowa Karczma i Lubań. Za dostateczne można uznać połączenia komunikacyjne mieszkańców miejscowości Szumleś Szlachecki, Szumleś Królewski i Grabowo Kościerskie. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Sztofrowa Huta, Szpon, Grabowska Huta, Guzy, Szatarpy, Stary Barkoczyn, Nowy Barkoczyn, Liniewko, Rekownica i Skrzydłowo.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2011-2013 liczba ludności gminy Nowa Karczma zwiększała się z roku na rok (z 6.694 w 2011 r. do 6.776 w 2013 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (po 50,2% w latach 2011-2012, 50,3% w 2013 r.).

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się z roku na rok, a liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013

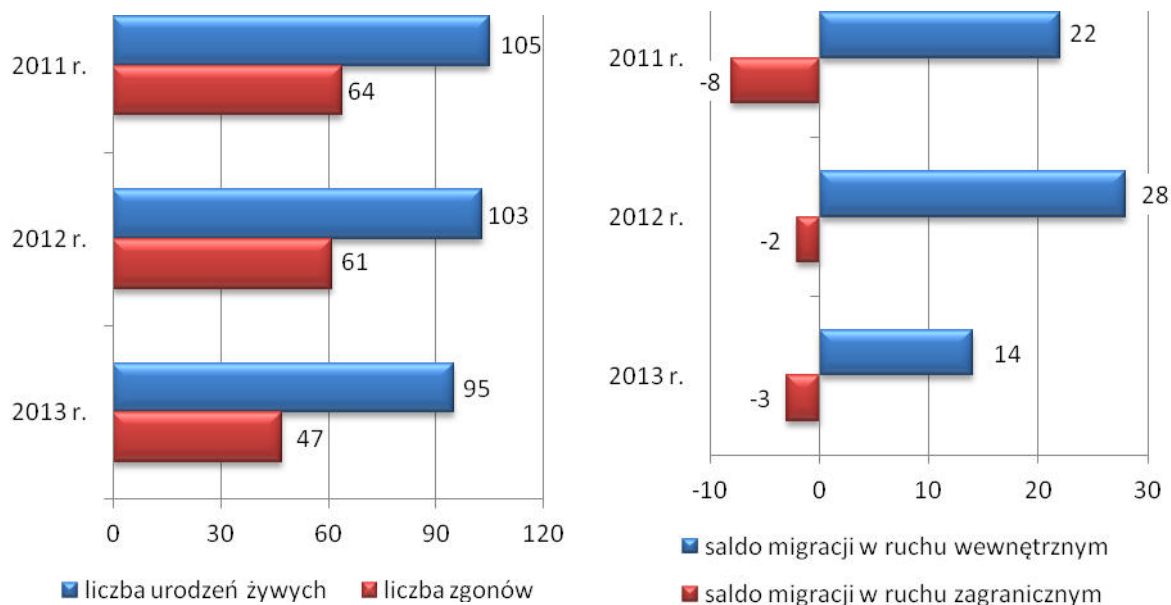

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

Wzrost liczby mieszkańców gminy był zarówno efektem dodatniego przyrostu naturalnego (+41 w 2011 r., +42 w 2012 r., +48 w 2013 r.), jaki i korzystnego salda migracji (+14 w 2011 r., +26 w 2012 r., +11 w 2013 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym.

Liczba dzieci i młodzieży spadała m.in. na skutek malejącej dzietności rodzin, o czym świadczy zmniejszająca się stale liczba urodzeń żywych (ze 105 w 2011 r. do 95 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013*

*w przypadku salda migracji w ruchu zagranicznym brak danych dotyczących zameldowań

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

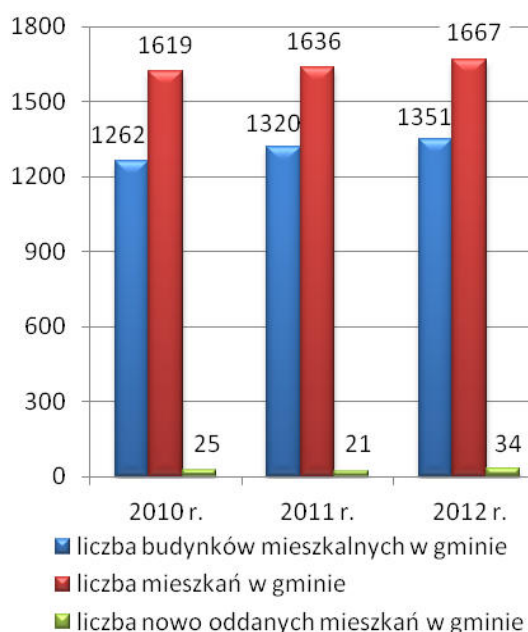
Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, iż mimo zwiększającej się liczby mieszkańców są one coraz mniej korzystne. Z jednej strony wpływ na to ma spadek liczby dzieci i młodzieży, który może być efektem zarówno mniejszej liczby urodzeń żywych, jak i migracji oraz przejścia osób będących dotychczas w wieku przedprodukcyjnym do grona osób w wieku produkcyjnym. Z drugiej natomiast widoczny jest systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji gminy. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2010-2012 liczba mieszkań w gminie Nowa Karczma zwiększała się z roku na rok (z 1.619 w 2010 r. do 1.667 w 2012 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Nowa Karczma wynika, że w latach 2011-2013 liczba mieszkań będących w zasobach gminy była na zbliżonym poziomie (po 18 w latach 2011-2012, 17 w 2013 r.). Wśród nich były 2 mieszkania socjalne.

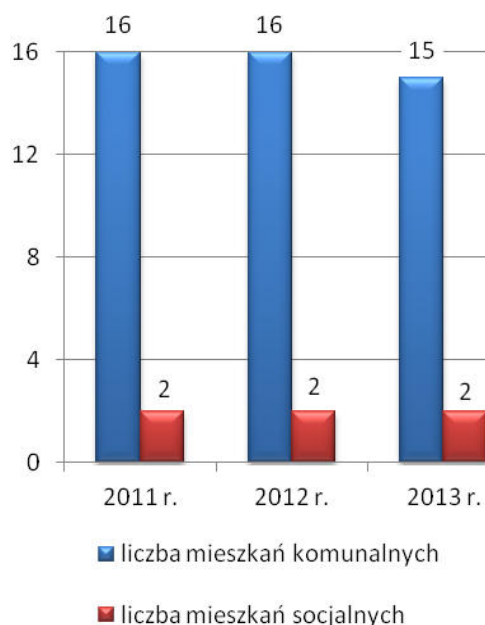
W latach 2011-2013 mieszkania będące w zasobach gminy posiadały w sumie 39 izb. W latach 2011-2012 łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań wynosiła 822,65 m², a w 2013 roku 769,25 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania liczyła 35 m² (na 1 osobę przypadało 12 m²).

W latach 2010-2012 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie ulegała wahaniom (25 w 2010 r., 21 w 2011 r., 34 w 2012 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 145 i 3.407 m² w 2010 roku, 112 i 2.659 m² w 2011 roku oraz 195 i 4.449 m² w 2012 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy. Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Nowa Karczma.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 95,2% mieszkań. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 91,4 i 88,4% mieszkań, a do centralnego

ogrzewania dostęp miało 93,6% mieszkań. Mieszkańcy gminy nie mieli dostępu do gazu sieciowego.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Urząd Gminy w Nowej Karczmie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba wnioskodawców, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	157	174	162
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	1.864	1.613	1.527
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	411.876	378.510	321.444

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

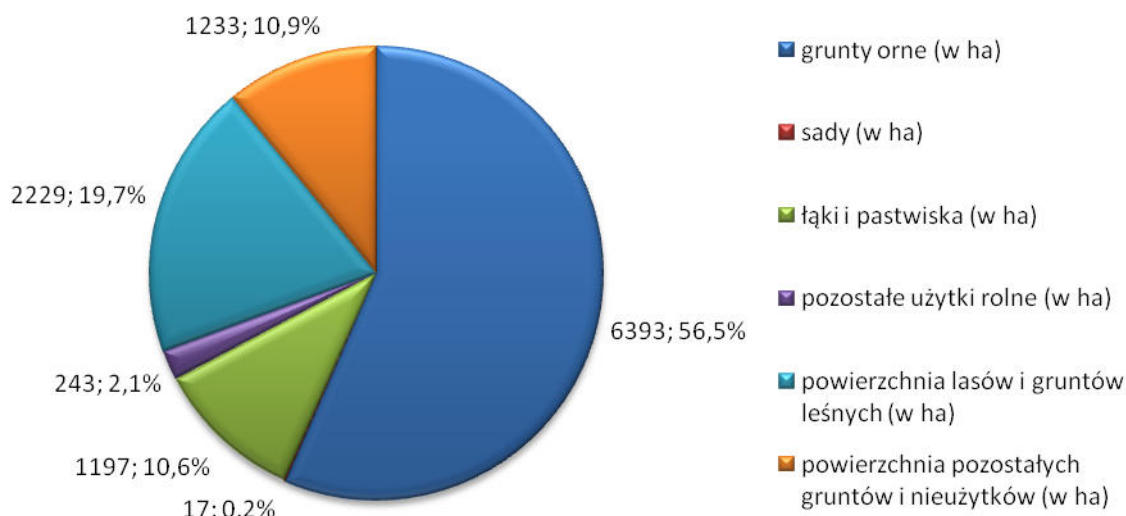
W latach 2011-2013 liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, ulegała wahaniom (157 w 2011 r., 174 w 2012 r., 162 w 2013 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (1.591 w 2011 r., 1.504 w 2012 r., 1.509 w 2013 r.), natomiast wysokość kwot wydatkowanych na realizację tego zadania zmniejszała się z roku na rok (z 411.876 zł w 2011 r. do 321.444 zł w 2013 r.).

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Nowa Karczma jest gminą o małym potencjale gospodarczym i niskim stopniu uprzemysłowienia. Istniejące podmioty gospodarcze nie są w stanie zapewnić wystarczającej liczby miejsc pracy. Podstawową rolę w jej gospodarce odgrywa rolnictwo, którego uzupełnieniem jest obsługa ruchu turystycznego.

Użytki rolne zajmują 69,4% powierzchni gminy, w tym 56,5% grunty orne, a lasy i grunty leśne 19,7%. Dane szczegółowe na temat struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)

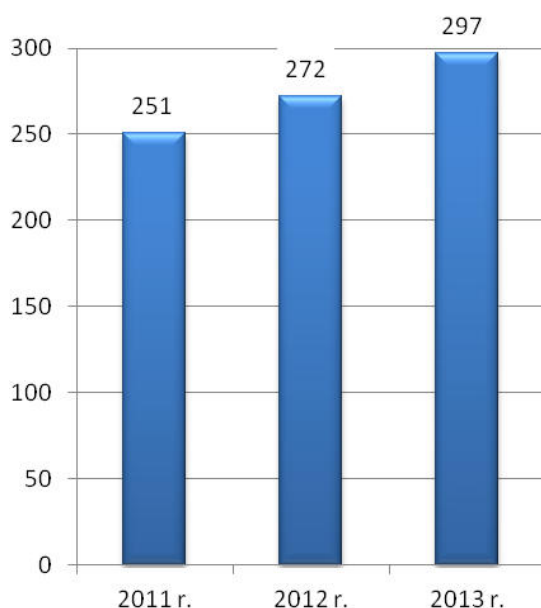
Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

Struktura upraw w gminie dostosowana jest przede wszystkim do warunków klimatycznych, które niestety nie są sprzyjające (krótki sezon wegetacyjny, zagrożenie przymrozkami i gradobiciami, ukształtowanie terenu utrudniające pracę maszyn rolniczych). Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej jest uprawa zbóż (przede wszystkim żyta i owsa) oraz ziemniaków, roślin pastewnych i kukurydzy.

W obszarze produkcji przemysłowej gmina posiada potencjał w zakresie rozwoju sektora drzewnego, co wynika ze znacznej powierzchni lasów, oraz eksploatacji kruszywa, co jednak, z uwagi na ich położenie w pobliżu obszarów cennych przyrodniczo, pozostaje w konflikcie z rozwojem turystyki i ochroną zasobów przyrody.

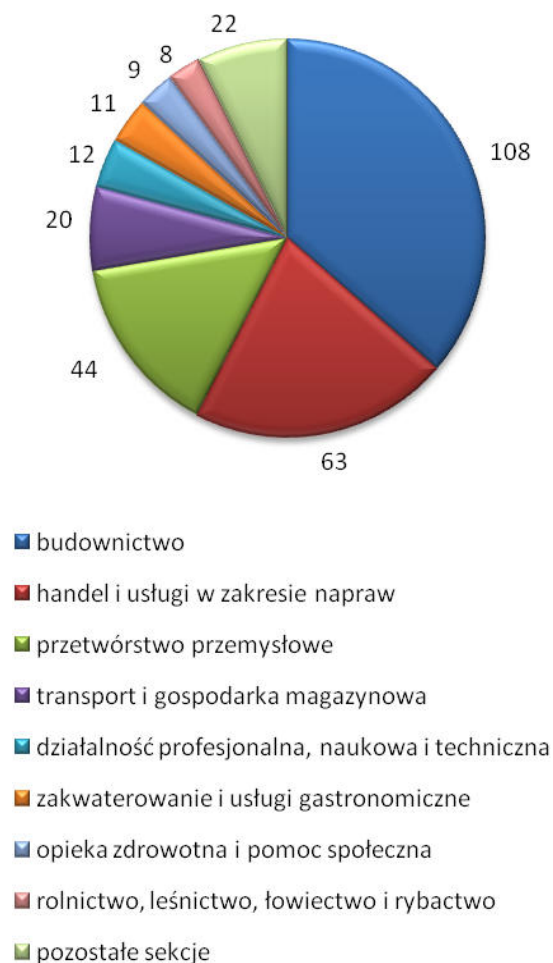
W latach 2011-2013 liczba prywatnych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie rosła (z 251 w 2011 r. do 297 w 2013 r.). Działalność gospodarcza w gminie była przede wszystkim prowadzona w takich branżach, jak: budownictwo (108 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny oraz usługi w zakresie napraw (63 podmioty), przetwórstwo przemysłowe (44 podmioty) oraz transport i gospodarka magazynowa (20 podmiotów). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Prywatne podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013

■ liczba podmiotów gospodarczych prywatnych

Wykres 9. Prywatne podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

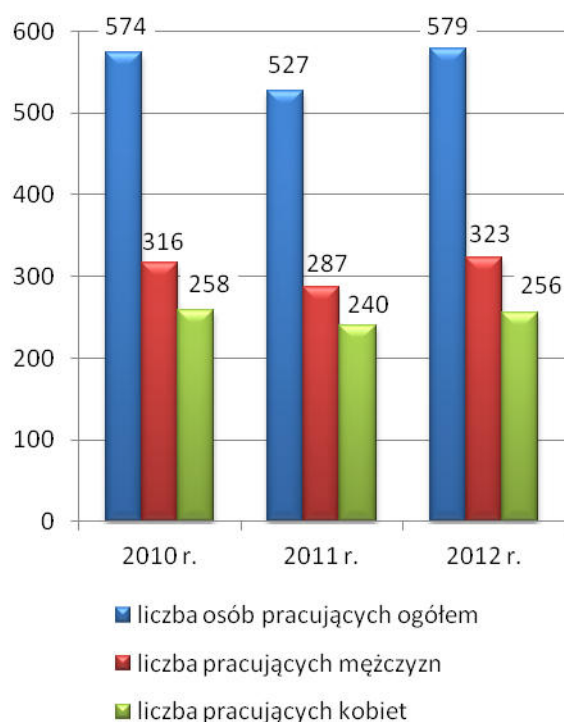
Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Nowa Karczma należą: Zakład Prefabrykacji Barkoczyn Sp. z o.o., „Tojan” Sp. z o.o. zajmująca się produkcją rolną oraz firma produkcyjna „Mering” trudniąca się produkcją kotłów co.

Jednym z ważniejszych wydarzeń gospodarczych w gminie są doroczne Pomorskie Targi Rolno-Przemysłowe w Lubaniu. W 2014 roku w targach uczestniczyło ponad 500 wystawców, a odwiedziło je kilkadziesiąt tysięcy zwiedzających.

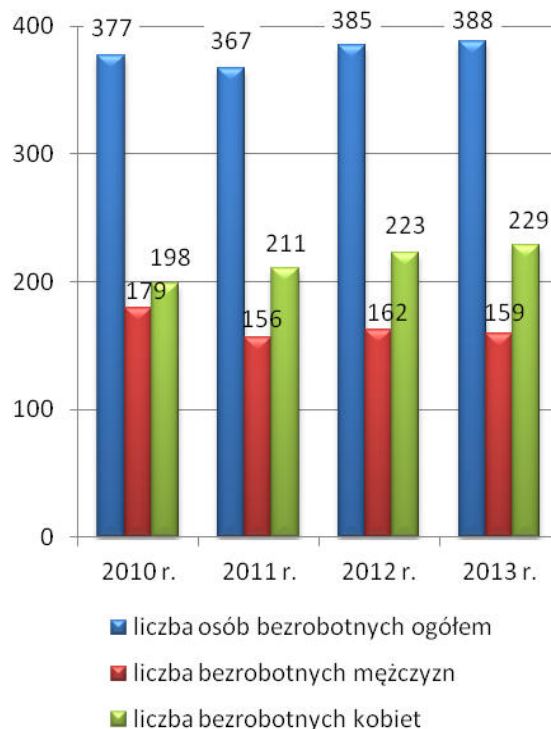
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie, w latach 2010-2012 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Nowa Karczma ulegała wahaniom (574 w 2010 r., 527 w 2011 r., 579 w 2012 r.), a liczba osób bezrobotnych w latach 2012-2013 wzrosła w porównaniu z rokiem 2011. Wśród tych ostatnich większość

stanowiły kobiety (52,5% w 2010 r., 57,5% w 2011 r., 57,9% w 2012 r., 59% w 2013 r.). Udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym w latach 2012-2013 był wyższy niż w 2011 roku: w 2011 roku wyniósł 8,9%, a w latach 2012-2013 po 9,4%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2013

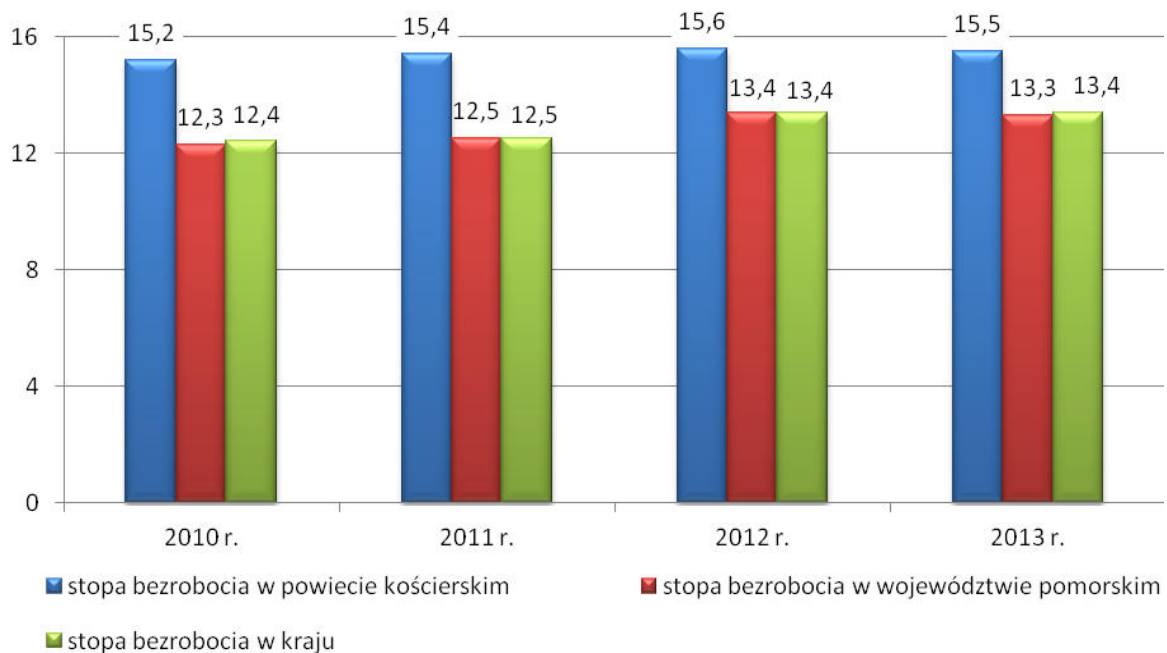

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie.

W latach 2010-2013 stopa bezrobocia w powiecie kościerskim była wyższa niż w województwie pomorskim i w kraju. W 2013 roku jej wielkość nieznacznie spadła w powiecie i w województwie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie kościerskim, w województwie pomorskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)

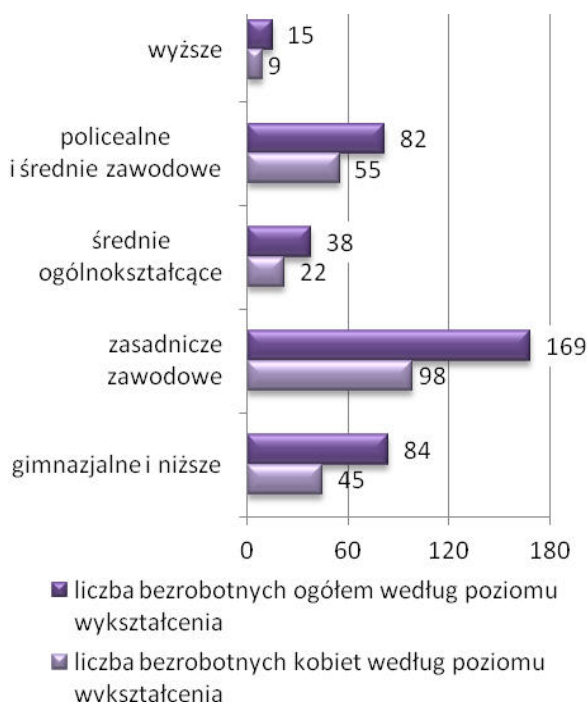
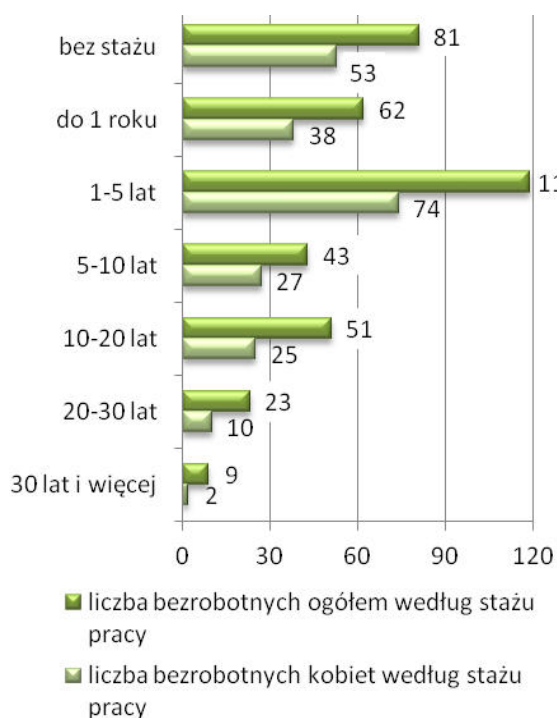
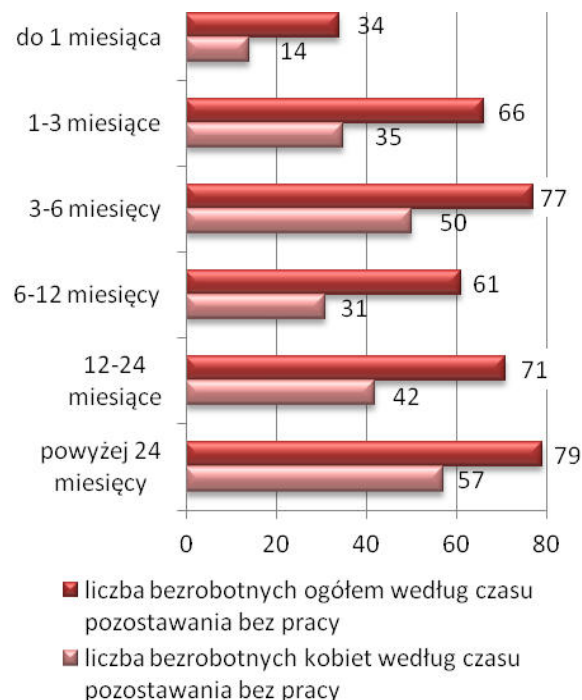
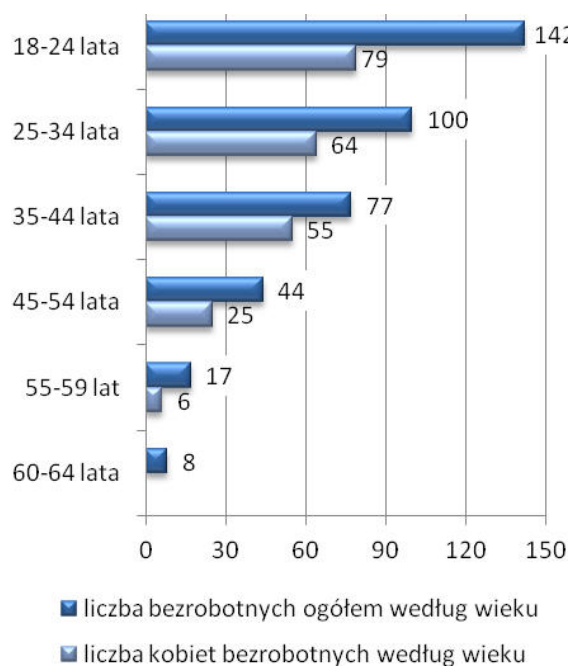
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 242 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, 12 miesięcy i więcej (łącznie 150 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (119 osób) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (169 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 35-44 lata (71,4%), pozostających bez pracy długotrwale, 12 miesięcy i więcej (66%), bez stażu pracy (65,4%) oraz z wykształceniem policealnym (67,1%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

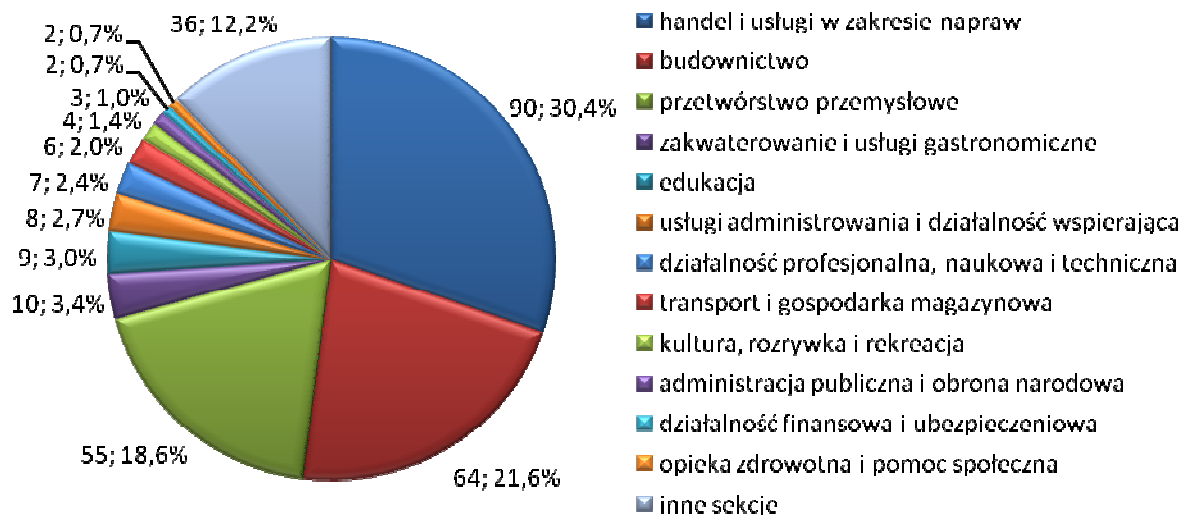

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze zajmujące się

handlem i usługami w zakresie napraw (90 osób), budownictwem (64) i przetwórstwem przemysłowym (55). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie.

W analizowanym roku liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy wyniosła 43, przy czym na koniec roku nie były dostępne żadne miejsca. Najwięcej ofert dotyczyło możliwości zatrudnienia w handlu i usługach w zakresie napraw (11 ofert) i budownictwie (10).

Analizując sytuację na lokalnym rynku pracy oraz położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na trzy zasadnicze kwestie. Pierwsza z nich dotyczy potrzeby kontynuowania starań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, m.in. poprzez zachęcanie inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej w gminie przy wykorzystaniu sprzyjających rozwojowi turystyki walorów krajobrazowo-przyrodniczych gminy. Druga kwestia odnosi się do procesu aktywizacji bezrobotnych i konieczności zwrócenia szczególnej uwagi na osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym należy dać możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Warto mieć także na uwadze osoby mające za sobą kilkunastoletni okres zatrudnienia, którym powinno się zapewnić dostęp do kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych. Wreszcie trzecia kwestia wiąże się z potrzebą stałego motywowania dzieci i młodzieży do nauki, by w przyszłości, dzięki zdobytemu wykształceniu, mieli większe szanse na podjęcie zatrudnienia.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Nowa Karczma działały:

- 1 zespół szkół, w skład którego wchodzi: przedszkole, szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi i gimnazjum
- 2 zespoły szkół, w skład których wchodzi: szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi i gimnazja
- 1 szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym.

Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2013/2014

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Szkół w Grabowie Kościerskim (Przedszkole Samorządowe, Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi im. gen. Józefa Wybickiego, Publiczne Gimnazjum)	ul. Starowiejska 68, 83-403 Grabowo Kościerskie
2.	Zespół Szkół w Lubaniu (Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi im. Braci Czarlińskich, Publiczne Gimnazjum)	Lubań 31, 83-422 Nowy Barkoczyn
3.	Zespół Szkół w Nowej Karczmie (Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi im. Aleksandra Majkowskiego, Publiczne Gimnazjum)	ul. Szkolna 4, 83-404 Nowa Karczma
4.	Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym im. Franciszka Hynka w Szatarpach	Szatarpy 15, 83-421 Wysin
5.	Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” w Lubaniu	Lubań 53/1, 83-422 Nowy Barkoczyn

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

Do przedszkoli, które zatrudniają 3 nauczycieli, uczęszcza łącznie 41 dzieci, do szkół podstawowych, w których pracuje 75 nauczycieli, chodzi w sumie 835 dzieci, a w gimnazjach, które zatrudniają 27 nauczycieli, naukę pobiera 320 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazjum są wyposażone w sprzęt komputerowy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku szkolnym 2012/2013 w placówkach tych dostępnych było odpowiednio 33 i 24 komputerów. Na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku przypadało 19 uczniów w szkołach podstawowych i 13 uczniów w gimnazjach. W analizowanym roku we wszystkich placówkach zmodernizowano pracownie

komputerowe dostosowując je do wchodzących w życie od 1 września 2013 roku przepisów, zgodnie z którymi na zajęciach z informatyki liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk w pracowni komputerowej.

Infrastruktura szkolna w gminie jest na bieżąco remontowana i modernizowana.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Nowa Karczma są Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Karczmie.

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji jest organizatorem i koordynatorem imprez sportowo-kulturalno-rekreacyjnych. W ramach działalności kulturalnej oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia językowe, plastyczne, wokalne i taneczne. Prowadzi także stałe koła zainteresowań. W siedzibie GOKSiR-u znajduje się również „lkonka” – punkt internetowy gwarantujący darmowy dostęp do sieci każdemu mieszkańcowi gminy.

Gminna Biblioteka Publiczna zajmuje się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców oraz gromadzeniem materiałów dotyczących regionu. Biblioteka dysponuje zróżnicowanym, bogatym księgozbiorem, na który składa się blisko 24 tys. woluminów, wśród nich literatura piękna dla dzieci i dorosłych oraz literatura popularnonaukowa. W 2013 roku księgozbiór wzbogacił się o nieco ponad 500 książek, a w kartotekach odnotowano ok. 800 stałych czytelników. Biblioteka posiada filię biblioteczną w Grabowie Kościerskim.

Ważną funkcję w popularyzowaniu działalności kulturalnej w gminie odgrywają także świetlice wiejskie, których sieć jest bardzo dobrze rozbudowana. Świetlice są miejscami spotkań lokalnej społeczności, w nich także odbywają się okolicznościowe uroczystości, jak np. mikołajki czy Dzień Seniora. Obecnie placówki te są sukcesywnie modernizowane, w znacznym zakresie dzięki środkom pozyskanym z funduszy unijnych.

Działalność kulturalną na terenie gminy Nowa Karczma prowadzi także Koło Gospodyń Wiejskich aktywnie popularyzujące tradycję, kulturę i kuchnię regionalną.

Dużą atrakcją kulturalną gminy Nowa Karczma jest Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, które stanowi oddział zamiejscowy Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie	ul. Szkolna 5, 83-404 Nowa Karczma
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Karczmie	ul. Szkolna 5, 83-404 Nowa Karczma
3.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Grabowie Kościerskim	ul. Osiedlowa, 83-403 Grabowo

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

W gminie Nowa Karczma dostrzec można silnie zakorzenioną pamięć o historii regionu, jest tu wiele tablic pamiątkowych poświęconych w większości ofiarom terroru hitlerowskiego. Od 2004 roku na terenie gminy działa również Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Oddział w Nowej Karczmie, którego głównym celem jest rozbudzanie inicjatyw dla wszechstronnego rozwoju Kaszub, kultywowanie i rozwijanie specyfiki kulturalnej regionu, szczególnie wśród młodzieży.

W gminie co roku odbywają się liczne imprezy kulturalne. Należą do nich m.in.: Dzień Dziecka, spotkania z Mikołajem, Turnieje Sołectw i Noc Muzeów. Bardzo popularne są także festyny rekreacyjne, a wśród nich te o charakterze inscenizacji historycznej (np. Batalia Napoleońska w Będominie).

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie zajmuje się również upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej oraz koordynowaniem działań sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy. Znaczny wkład w popularyzację kultury fizycznej w gminie mają także: działające przy Ośrodku Ludowy Klub Piłkarski i Uczniowski Klub Sportowy oraz nauczyciele i lokalni działacze.

Największym krytym obiektem sportowym w gminie jest Gminna Hala Sportowa w Nowej Karczmie działająca od 2010 roku. Obiekt posiada boiska do piłki ręcznej, koszykówki, piłki nożnej halowej, tenisa, badmintona a całości dopełnia zaplecze socjalne z salą korekcyjną.

Do ważniejszych imprez sportowych, rozgrywanych na terenie gminy należą: Bieg Mazurka Dąbrowskiego – największa na Pomorzu impreza o charakterze sportowo-

patriotycznym. W biegach ścigają się zarówno reprezentanci szkół, jak i klubów sportowych. Najmłodszy mają do pokonania dwieście metrów, natomiast uczestnicy biegu głównego muszą przebiec dystans pięciu kilometrów. Trasy biegów wiodą wokół dworku Wybickiego, w którym mieści się Muzeum Hymnu Narodowego. Tradycyjnie odbywa się również bieg VIP-ów zwany „biegiem krawaciarzy”. W 2013 roku w XXXI biegu Mazurka Dąbrowskiego wzięło udział ok. 700 uczestników.

Innymi ważnymi wydarzeniami sportowymi rozgrywanymi w gminie cyklicznie są odbywający się od 2012 roku Pomorski Festiwal Piłki Ręcznej, w którym rywalizują zespoły sportowe z całego województwa, oraz Amatorski Turniej Piłki Siatkowej o „Puchar Belfra” – impreza organizowana przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, która na stałe wpisała się w kalendarz zmagani sportowych nauczycieli, pracowników szkół i sfery budżetowej, ich rodzin i przyjaciół, firm, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy.

Kalendarz imprez sportowych w gminie uzupełniają: letni Turniej piłki nożnej, przypadające na okres od października do grudnia rozgrywki tenisa stołowego o Grand Prix Gminy Nowa Karczma oraz jesienne rozgrywki piłki siatkowej.

Obiekty sportowo-rekreacyjne dostępne na terenie gminy Nowa Karczma przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Boisko Sportowo-Rekreacyjne w Nowej Karczmie	ul. Szkolna 5, 83-404 Nowa Karczma
2.	Gminna Hala Sportowa w Nowej Karczmie	ul. Szkolna 4, 83-404 Nowa Karczma
3.	Boisko Sportowe „Orlik” w Grabowie Kościerskim	ul. Starowiejska 68, 83-403 Grabowo Kościerskie
4.	Boisko Sportowo-Rekreacyjne w Grabowie Kościerskim	83-403 Grabowo Kościerskie
5.	Boisko Sportowe w Lubaniu	Lubań, 83-422 Nowy Barkoczyn
6.	Mini Boisko w Szatarpach	Szatarpny, 83-421 Wysin
7.	Mini Boisko w Szponie	Szpon, 83-403 Grabowo Kościerskie
8.	Boisko Sportowe w Nowym Barkoczynie	83-422 Nowy Barkoczyn

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

Istotne znaczenie dla mieszkańców i turystów mają także funkcjonujące na terenie gminy obiekty rekreacyjne, do których należą w szczególności place zabaw i trasy rowerowe. Duży, ogrodzony plac zabaw znajduje się na terenie turystyczno-rekreacyjnym nad rzeką Leniwka w Lubaniu. W ostatnich 4 latach wybudowano też place zabaw w: Nowej Karczmie, Nowym Barkoczynie, Starym Barkoczynie, Rekownicy, Szatarpach i Skrzydłowie. Ich budowa została dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach PROW 2007-2013. Atrakcyjnym obiektem rekreacyjnym jest także przebiegająca przez gminę trasa rowerowa łącząca Jezioro Łąkie z Będominem i znajdującym się w nim Muzeum Hymnu Narodowego. Trasa liczy łącznie 12 kilometrów, wiodąc od granic gminy Nowa Karczma przez wsie: Szumleś Królewski, Kamiony i Grabówko do Będomina. Posiada certyfikat PTTK. Kolejna trasa turystyczna, tym razem z Nowej Karczmy do Zielonej Wsi, jest obecnie w trakcie budowy. Projekt dotyczy ścieżki pieszo-rowerowej szerokości 2,5 metra, z ławeczkami i oświetleniem, biegnącej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 221.

Ponadto na terenie gminy w obszarach NATURA 2000 wytyczono i oznaczono ścieżkę przyrodniczą „SKOK w NATURĘ” o długości 11 km.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2013 roku w gminie funkcjonował 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, prowadzona była 1 prywatna praktyka lekarska oraz działały 2 apteki. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Diagnosis”	ul. Majkowskiego 12, 83-404 Nowa Karczma
2.	Filia Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Diagnosis” w Grabowie Kościerskim	ul. Osiedlowa 3, 83-403 Grabowo Kościerskie
3.	Gabinet Stomatologiczny	ul. Wybickiego 10, 83-404 Nowa Karczma
4.	Apteka „Herba”	ul. Majkowskiego 12, 83-404 Nowa Karczma
5.	Apteka „Przyjazna”	ul. Majkowskiego 23, 83-404 Nowa Karczma

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

W ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Diagnosis” w Nowej Karczmie świadczenia udzielają: 4 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, w tym 2 lekarzy rodzinnych i 2 lekarzy pediatrów, 5 pielęgniarek, w tym 2 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 1 pielęgniarka środowiskowa szkolna, oraz 1 położna środowiskowa.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2010-2012 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom. W 2010 roku wyniosła 13.884, rok później 16.676, a w 2012 roku 12.524.

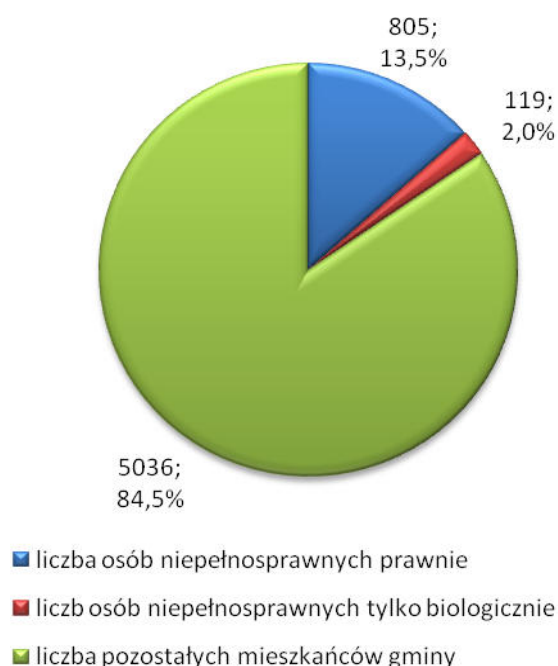
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem opracowane na szczeblu gminnym.

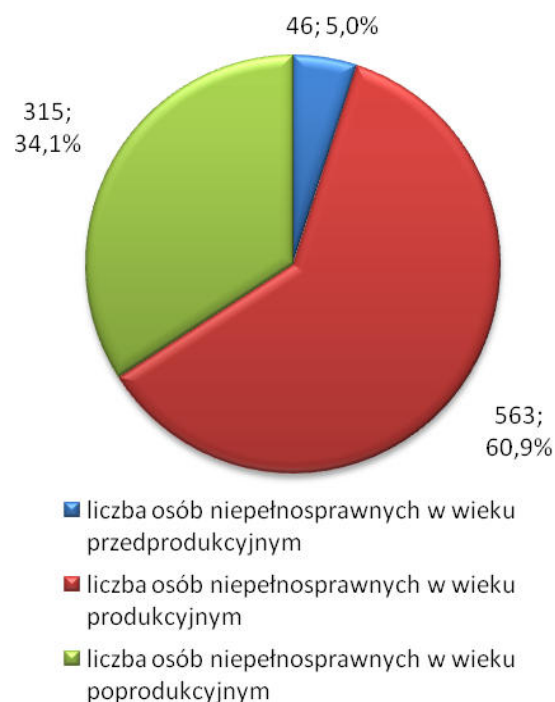
W 2002 roku w gminie Nowa Karczma mieszkali 924 osoby niepełnosprawne. Wśród nich większość stanowili mężczyźni (474 osoby, tj. 51,3%) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (805 osób, tj. 87,1%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 119 osób (12,9%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,5%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (563 osoby, tj. 60,9%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

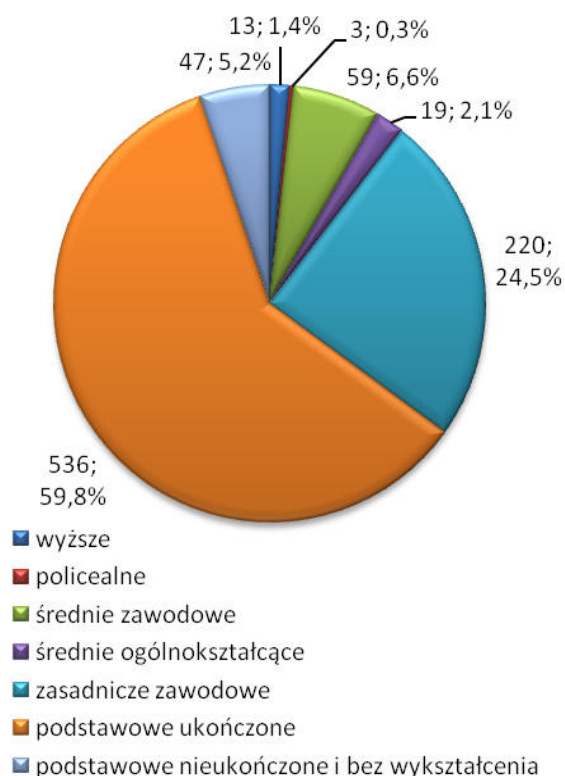
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 16,2% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie, wynosił on bowiem 49,1%.

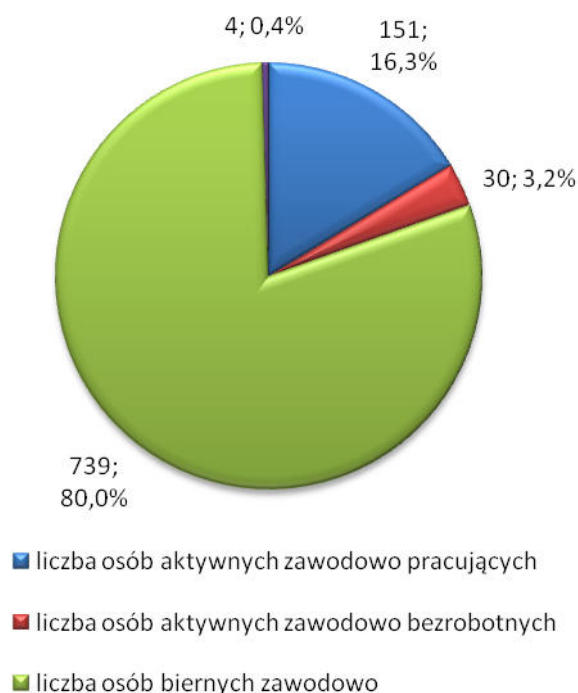
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (536 osób, tj. 59,7%) i zasadniczym zawodowym (220 osób, tj. 24,5%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (739 osób, tj. 80%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są

niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

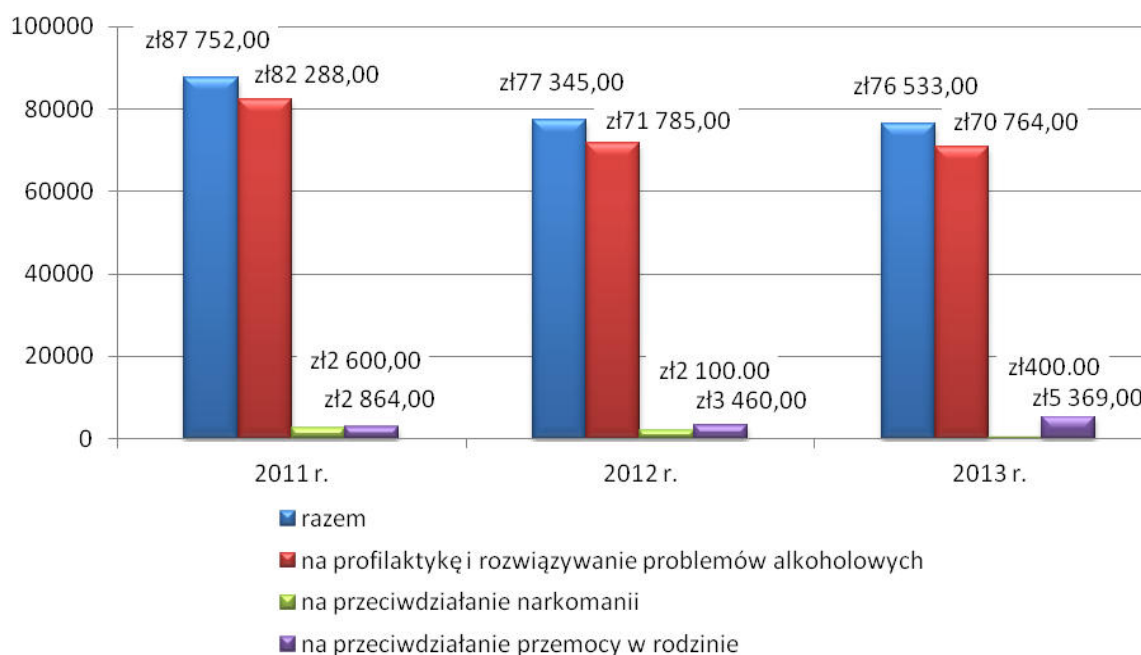
Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Nowa Karczma dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 100 osób uzależnionych od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 199 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), 249-349 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), 72 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz 181 ofiar (133 dorosłych i 48 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe

dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Nowa Karczma w latach 2011-2013.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013

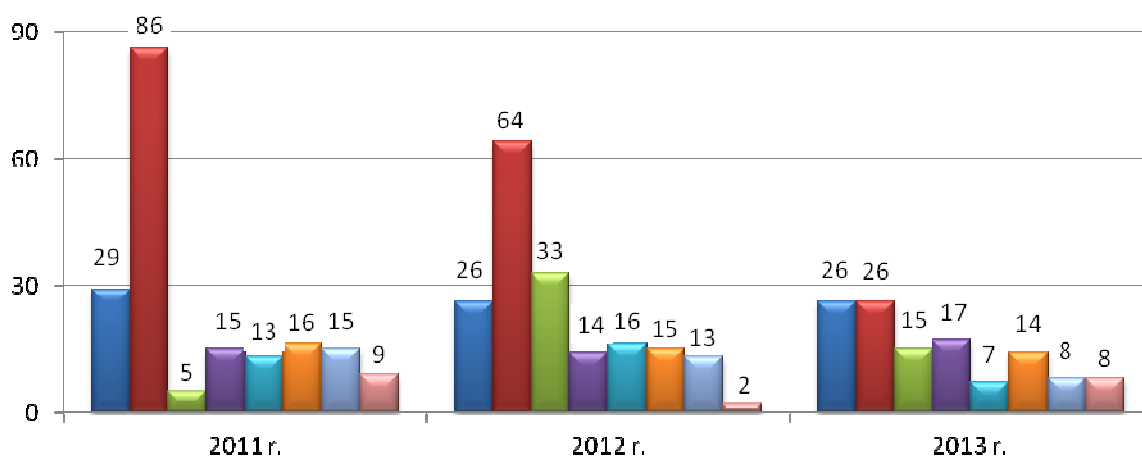
Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Karczmie.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszała się z roku na rok (z 87.752 zł w 2011 r. do 76.533 w 2013 r.). Wpływ na to miał spadek środków finansowych wykorzystanych na profilaktykę i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. Warto odnotować, iż w latach 2011-

2013 systematycznie zwiększały się kwoty przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w gminie Nowa Karczma należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez GKRPA, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013

- liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie
- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
- liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
- liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy
- liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące
- liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego
- liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowała się GKRPA

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Karczmie.

W latach 2010-2012 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na zbliżonym poziomie (29 w 2011 r., po 26 w latach 2012-2013). Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych spadała z roku na rok (z 86 w 2010 r. do 26 w 2012 r.), a liczba wydanych zezwoleń ulegała wahaniom (5 w 2011 r., 33 w 2012 r., 15 w 2013 r.). Warto dodać, iż w analizowanym okresie przeprowadzono tylko 2 kontrole

(po 1 w 2011 i 2012 roku) w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, nie wydano natomiast żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W analizowanym okresie liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy była na podobnym poziomie (15 w 2011 r., 14 w 2012 r., 17 w 2013 r.), natomiast w 2013 roku znacznie spadła liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące (do 7).

W analizowanym okresie GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (w stosunku do odpowiednio 16, 15 i 14 osób) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec odpowiednio 15, 13 i 8 osób). W latach 2011-2013 liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, ulegała wahaniom (9 w 2011 r., 2 w 2012 r., 8 w 2013 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Koordynator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Poradnia Uzależnień w Kościerzynie (ul. Skłodowskiej-Curie 7, 83-400 Kościerzyna) oraz funkcjonujący przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie Punkt Interwencji Kryzysowej (ul. Krasickiego 4, 83-400 Kościerzyna).

Dane szczegółowe na temat liczby osób objętych wsparciem przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2013 roku
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Nowa Karczma	21 rodzin

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie, ul. Kościerska 9a, 83-404 Nowa Karczma	z powodu alkoholizmu: 27 rodzin liczących 71 osób, z powodu przemocy w rodzinie: 8 rodzin liczących 37 osób
Poradnia Uzależnień w Kościerzynie, ul. Skłodowskiej-Curie 7, 83-400 Kościerzyna	29 osób
Punkt Interwencji Kryzysowej, ul. Krasickiego 4, 83-400 Kościerzyna	

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają.

Bezdomność może być efektem panującej sytuacji społeczno-ekonomicznej (w tym wzrostu bezrobocia, braku środków finansowych na umieszczanie w zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat, braku ośrodków dla nosicieli wirusa HIV) i prawnej (możliwość wyeksmitowania lokatora za długi i zaległości w opłatach czynszowych), może mieć również podłoże patologiczne (alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie) oraz wynikać z przyczyn socjopsychologicznych (świadomy wybór innego sposobu życia, odrzucenie obowiązującego systemu wartości) i osobowościowych (poczucie niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złym świecie i ludziach).

Przeciwdziałanie problemowi bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji

z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Nowa Karczma bezdomność nie urasta do rangi problemu, ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy w gminie Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2011 i 2013 roku OPS objął wsparciem z powodu bezdomności po 6 osób, a w 2012 roku 4 osoby.

W razie potrzeby osoby bezdomne z gminy są kierowane m.in. do prowadzonego przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Schroniska dla Bezdomnych we Wielu (ul. Derdowskiego 32a, 83-411 Wiele), natomiast matki z dziećmi do prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej Domu Samotnej Matki w Gdańsku (ul. Matemblewska 67, 80-283 Gdańsk).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komendy Powiatowej w Kościerzynie, w 2013 roku na terenie gminy Nowa Karczma odnotowano 7 przestępstw popełnionych przez 5 sprawców. Polegały one na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (2 przestępstwa; sprawcy byli w wieku 47 i 57 lat), uporczywym uchylaniu się od obowiązku alimentacyjnego (sprawca miał 42 lata), fałszerstwie dokumentów (sprawca był w wieku 55 lat), kradzieży (sprawca miał 24 lata) oraz przywłaszczeniu cudzej rzeczy i oszustwie (w przypadku dwóch ostatnich przestępstw, sprawców nie ustalono).

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Nowa Karczma wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie. Podejmuje on działania na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o systemie oświaty (w zakresie pomocy materialnej dla uczniów), rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych oraz rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

W 2013 roku kadrę OPS-u stanowiło 8 osób, w tym kierownik, 4 pracowników socjalnych, główny księgowy oraz 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. Ponadto, w oparciu o umowy cywilno-prawne, Ośrodek zatrudniał 2 asystentów rodziny oraz 6 opiekunek środowiskowych.

W 2013 roku OPS spełniał wynikający z art. 100 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.694 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	4
wykształcenie wyższe	2
wykształcenie średnie	2
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	2
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	3
wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	2
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	1
staże	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2011-2013 wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 4.304.436 zł w 2011 r. do 4.771.634 zł w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie w latach 2011-2013

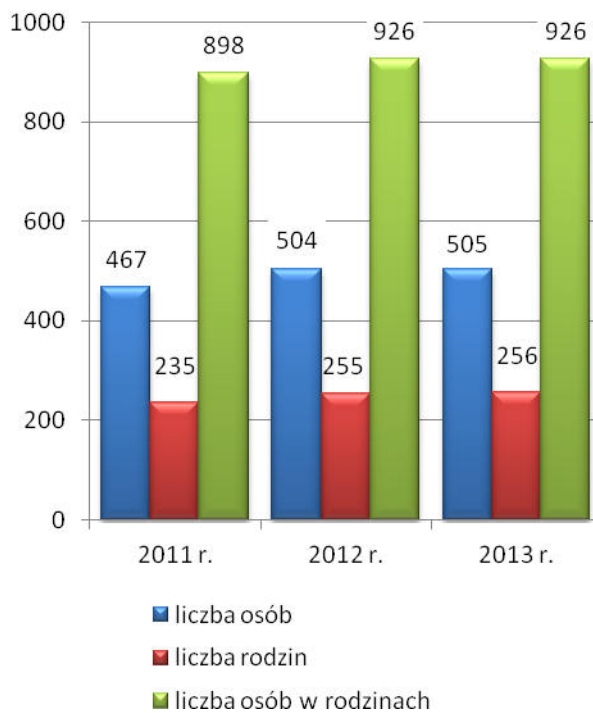
rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
przeciwdziałanie narkomanii	2.600	2.100	400
przeciwdziałanie alkoholizmowi	82.288	71.785	70.764
domy pomocy społecznej	18.515	17.873	22.552
rodziny zastępcze	0	3.645	6.333
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2.864	3.460	5.369
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	0	26.794
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.003.906	3.054.615	3.268.596
składki na ubezpieczenia zdrowotne	8.926	12.170	12.209
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	137.230	157.772	189.475
dodatki mieszkaniowe	411.876	378.510	321.444
zasiłki stałe	44.000	53.431	74.744
Ośrodek Pomocy Społecznej	305.544	352.944	384.312
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	38.332	27.675	54.075
pomoc materialna dla uczniów	93.602	73.496	110.745
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	154.753	190.677	223.222
ogółem	4.304.436	4.400.153	4.771.634
w tym w budżecie OPS-u	3.804.808	3.944.298	4.376.657

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

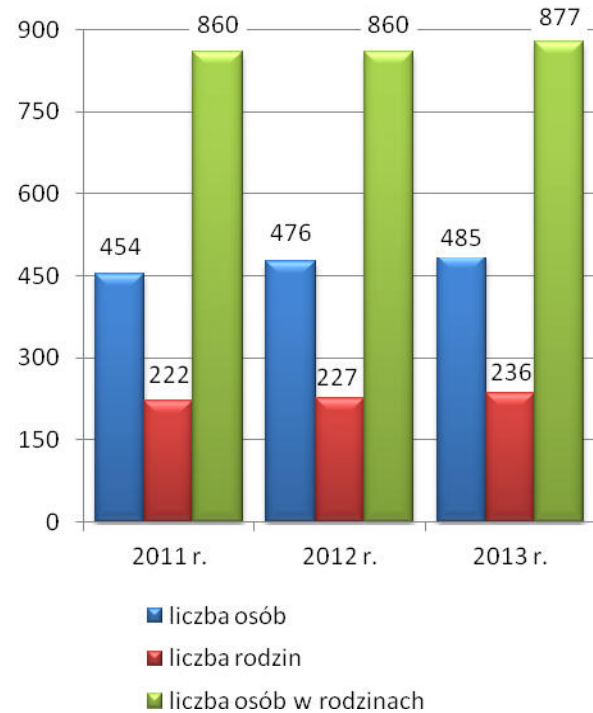
W latach 2012-2013 liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, była większa niż w 2011 roku (898 w 2011 r., po 926 w latach 2012-2013), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie w 2013 roku, zwiększyła się w porównaniu z latami poprzednimi (po 860 w latach 2011-2012, 877 w 2013 r.).

W latach 2012-2013 udział osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia, w ogóle mieszkańców gminy był nieznacznie większy niż w roku 2011 (13,7% w stosunku do 13,4%). Dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

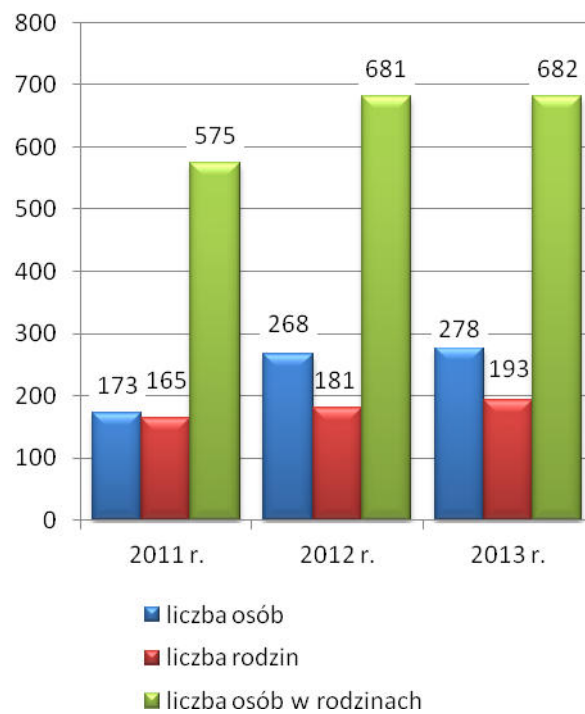
Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia

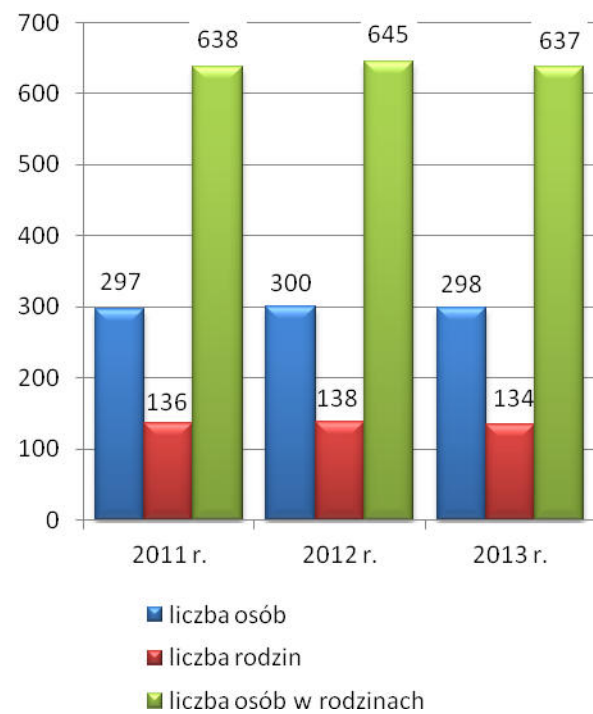
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne

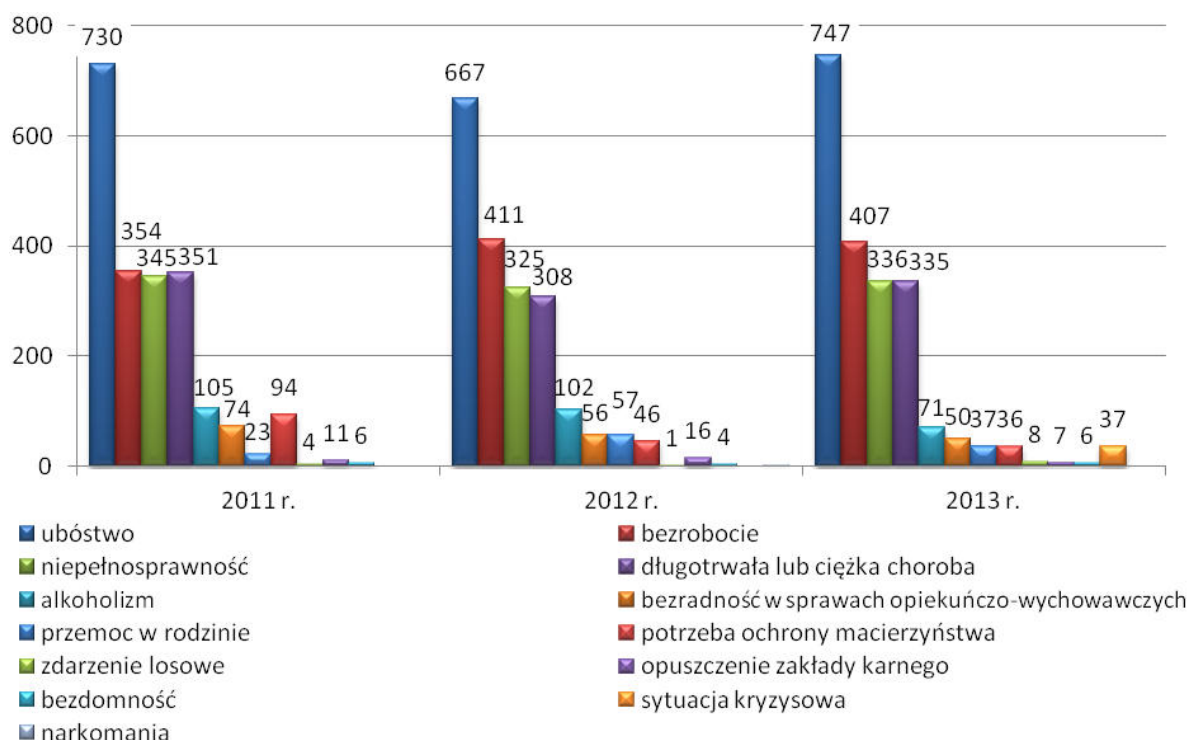
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2011-2013 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z ubóstwem oraz brakiem zatrudnienia. Dość liczne grono stanowiły również osoby dotknięte niepełnosprawnością i długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

W 2013 roku znacznie wzrosła liczba osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu ubóstwa (do 747). W latach 2012-2013, w porównaniu z rokiem 2011, odnotowano również wyższą liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (odpowiednio 411 i 407 w stosunku do 354).

W analizowanym okresie wahaniom ulegała liczba beneficjentów objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby, zmniejszała się natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu, bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa, głównie ze względu na wielodzietność.

Udzielane przez OPS świadczenia pomocy społecznej miały charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2011-2013

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pieniężne	zasiłek stały	19	20	19	165	181	196
	zasiłek okresowy	39	49	49	111	141	165
	zasiłek celowy	160	182	189	X	X	X
niepieniężne	posiłek	289	291	286	40.194	42.413	41.740
	schronienie	2	1	3	98	47	816
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	1	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	1	1	3	12	12	14
usługi	usługi opiekuńcze	6	7	8	3.069	2.047	2.886
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	1	0	0	150
	poradnictwo specjalistyczne	5*	15*	14*	X	X	X
	praca socjalna	40*	63*	61*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	21*	X	X	X
	kontrakt socjalny	8	7	3	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2011-2013 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych zwiększała się z roku na rok (160 w 2011 r., 182 w 2012 r., 189 w 2013 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił natomiast posiłek, który był wsparciem udzielanym dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej

sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2011-2013 liczba osób objętych posiłkiem była na zbliżonym poziomie (289 w 2011 r., 291 w 2012 r., 286 w 2013 r.).

Uzupełnieniem programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” było wsparcie żywnościowe udzielane w ramach Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej „PEAD”, który skierowany jest do ludności najuboższej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie współpracuje w tym zakresie z Zarządem Wojewódzkim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Gdańsku. W 2013 roku z tej formy wsparcia skorzystało ok. 900 osób.

Warto dodać, iż w celu ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin mieszkających na terenie gminy Nowa Karczma, w 2014 roku Rada Gminy uchwaliła Program osłonowy „Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”. Do końca I kwartału tego roku ze wsparcia w ramach programu skorzystało 246 dzieci, w tym 10 bez przeprowadzenia wywiadu.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o kontrakt socjalny. Liczba rodzin, których objęto pracą socjalną w latach 2012-2013 była wyższa niż w 2011 roku (odpowiednio 63 i 61 w stosunku do 40).

Od 2012 roku Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W 2013 roku w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 4 dzieci z gminy (gmina poniosła wydatki w wysokości 10% lub 30% kosztów pobytu, tj. 6.333 zł), a w oparciu o umowy cywilno-prawne zatrudnionych było 2 asystentów rodziny.

W latach 2011-2013 pracownicy OPS-u realizowali również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmując wśród mieszkańców gminy działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne (m.in. przeprowadzali kampanie informacyjno-promocyjne mające na celu zwiększenie świadomości społecznej odnośnie zagrożenia przemocą w rodzinie) oraz biorąc udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W analizowanym okresie OPS świadczył także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Liczba osób nimi objętych zwiększała się z roku na rok (242 w 2011 r., 305 w 2012 r., 349 w 2013 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 93.602 zł w 2011 roku, 73.496 zł w 2012 roku oraz 110.745 zł w 2013 roku.

W latach 2011-2013 OPS udzielał również świadczeń pieniężnych osobom wykonującym prace społecznie użyteczne. W 2011 roku objął tym rodzajem wsparcia 13 osób, rok później 15, a w 2013 roku 18. Kwota wydatkowana na ten cel wyniosła: w 2011 roku 21.713 zł, w 2012 roku 26.481 zł, a w 2013 roku 31.706 zł.

W analizowanym okresie OPS uczestniczył także w naborze dzieci na kolonie letnie, podejmował współpracę z Fundacją „Sprawni Inaczej” w Kościerzynie w zakresie kierowania mieszkańców gminy do Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubieszynie i Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kościerzynie, wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji oraz przy pomocy sponsorów organizował integracyjny Dzień Dziecka, dzięki wsparciu Caritas przy Parafii w Nowej Karczmie, Parafii w Rekownicy, GOKSiR-u, Banku Spółdzielczego w Skarszewach i Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, przygotowywał spotkania mikołajkowe, a także dofinansowywał organizację Dni Seniora.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. Choć w latach 2011-2013 ogólna liczba udzielonych świadczeń spadła z roku na rok (z 24.269 w 2011 r. do 23.222 w 2012 r.), to uwagę zwracała zwiększająca się liczba przyznanych świadczeń opiekuńczych w postaci zasiłku pielęgnacyjnego (z 2.379 w 2011 r. do 2.614 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	21.001	20.136	19.693
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	787	879	639
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	2.379	2.514	2.614
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	X	176

specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	X	20

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	102	90	80
ogółem			
liczba świadczeń	24.269	23.619	23.222

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek z roku na rok rosła (534 w 2011 r., 600 w 2012 r., 927 w 2013 r.).

Kolejną formę pomocy udzielaną przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2011-2013 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zwiększała się z roku na rok (z 23 w 2011 r. do 32 w 2013 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (z 474 w 2011 r. do 596 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	23	28	32
liczba wypłaconych świadczeń	474	483	596

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Nowa Karczma, obok Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje prowadzony przez Fundację „Rodzina Nadziei” Ośrodek Socjalizacyjno-Rehabilitacyjny w Liniewku, jednak świadczy on usługi dla dzieci wywodzących się spoza gminy. Mieszkańcy gminy Nowa Karczma mogą korzystać lub korzystają z pomocy oferowanej przez instytucje funkcjonujące poza gminą. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dom Samotnej Matki , ul. Matemblewska 67, 80-283 Gdańsk.	Zapewnienie schronienia oraz pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Kategoria klienta: kobiety ciężarne i z dziećmi do lat 3.
Schronisko dla Bezdomnych , ul. Derdowskiego 32a, 83-441 Wiele.	Zapewnienie schronienia, świadczenie usług dla osób bezdomnych. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Środowiskowy Dom Samopomocy , Lubieszyn 74, 83-420 Liniewo.	Dom oferuje terapię zajęciową, wyżywienie i pomoc psychologiczną. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Dom Pomocy Społecznej , Cisewie 35, 83-440 Karsin.	Dom zapewnia całodobową opiekę, oferując terapię zajęciową, rehabilitację, usługi kulturalno-oświatowe. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.
Dom Pomocy Społecznej , ul. Gdańska 23, 83-140 Gniew.	Dom zapewnia całodobową opiekę, oferując rehabilitację, terapię i opiekę lekarską. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne fizycznie i przewlekle somatycznie chore.
Warsztaty Terapii Zajęciowej , ul. Słoneczna 1, 83-400 Kościerzyna.	Warsztaty oferują rehabilitację w ramach następujących pracowni: gospodarstwa domowego, artterapii, technik różnych oraz poligraficzno-komputerowej. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Punkt Interwencji Kryzysowej , ul. Krasickiego 4, 83-400 Kościerzyna.	Punkt oferuje poradnictwo prawne, psychologiczne i wsparcie wolontariuszy. Kategoria klienta: osoby będące w kryzysie.
Dom Dziecka , ul. Krasickiego 4, 83-400 Kościerzyna	Dom oferuje całodobową opiekę nad dziećmi. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki ze strony rodziców.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich

lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W 2013 roku w gminie Nowa Karczma funkcjonowało kilkanaście organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiadał akt prawa miejscowego („Program Współpracy Gminy Nowa Karczma z Organizacjami Pozarządowymi”), w oparciu o który miał możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych finansowanych z budżetu gminy na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- udostępnianie lokalu na spotkania organizacji,
- udostępnianie obiektu w celu realizacji zadań publicznych, na które gmina zawarła umowę z organizacją,
- pomoc w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy organizacjami i innymi instytucjami,
- promocja działalności realizowanej przez organizacje,
- współdziałanie w pozyskiwaniu środków finansowych z innych źródeł, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
- konsultowanie z organizacjami aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym, inicjatywnym lub do prowadzenia konsultacji z mieszkańcami.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, Będomin 16, 83-422 Będomin.	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
2.	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Nowej Karczmie, Nowa Karczma 5, 83-404 Nowa Karczma.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego – rozwijanie kultury kaszubskiej.
3.	Caritas przy Parafii pw. Św. Antoniego w Nowej Karczmie.	Działalność na rzecz potrzebujących mieszkańców gminy.
4.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Mazurek” w Lubaniu, Lubań, 83-422 Lubań.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
5.	Towarzystwo Wędkarskie „Kormoran” w Nowej Karczmie, ul. Gdańska 6, 83-404 Nowa Karczma.	Propagowanie wędkarstwa jako formy wypoczynku.
6.	Uczniowski Klub Sportowy przy Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ul. Gdańska 6, 83-404 Nowa Karczma.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
7.	Ludowy Klub Piłkarski przy Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ul. Horniki Dolne 3, 83-404 Nowa Karczma.	
8.	Gminny Związek Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych – Kół Gospodyń Wiejskich w Nowej Karczmie skupiający 15 stowarzyszeń.	Integracja mieszkańców wsi, podtrzymywanie tradycji, organizowanie imprez.
9.	Pomorskie Stowarzyszenie Hodowców Bydła Ras Mięsnych, Lubań 53, 83-422 Lubań.	Stowarzyszenie skupia hodowców bydła ras mięsnych, organizuje spotkania, na które zaprasza firmy wykonujące zwierzętom zabiegi pielęgnacyjne i weterynaryjne, produkujące pasze, koncentraty, zajmujące się eksportem poubojowym do Włoch. Stowarzyszenie uczestniczy w konferencjach, wystawach zwierząt hodowlanych, targach w Poznaniu, jego członkowie odbyli wycieczkę do Francji celem wymiany doświadczeń z hodowcami francuskimi.

10.	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, Zarząd Gminny w Nowej Karczmie, Nowa Karczma 5, 83-404 Nowa Karczma skupiający 6 ochotniczych straży pożarnych.	▪ prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, ▪ udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, ▪ informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, ▪ rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej, wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, ▪ działania na rzecz ochrony środowiska.

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

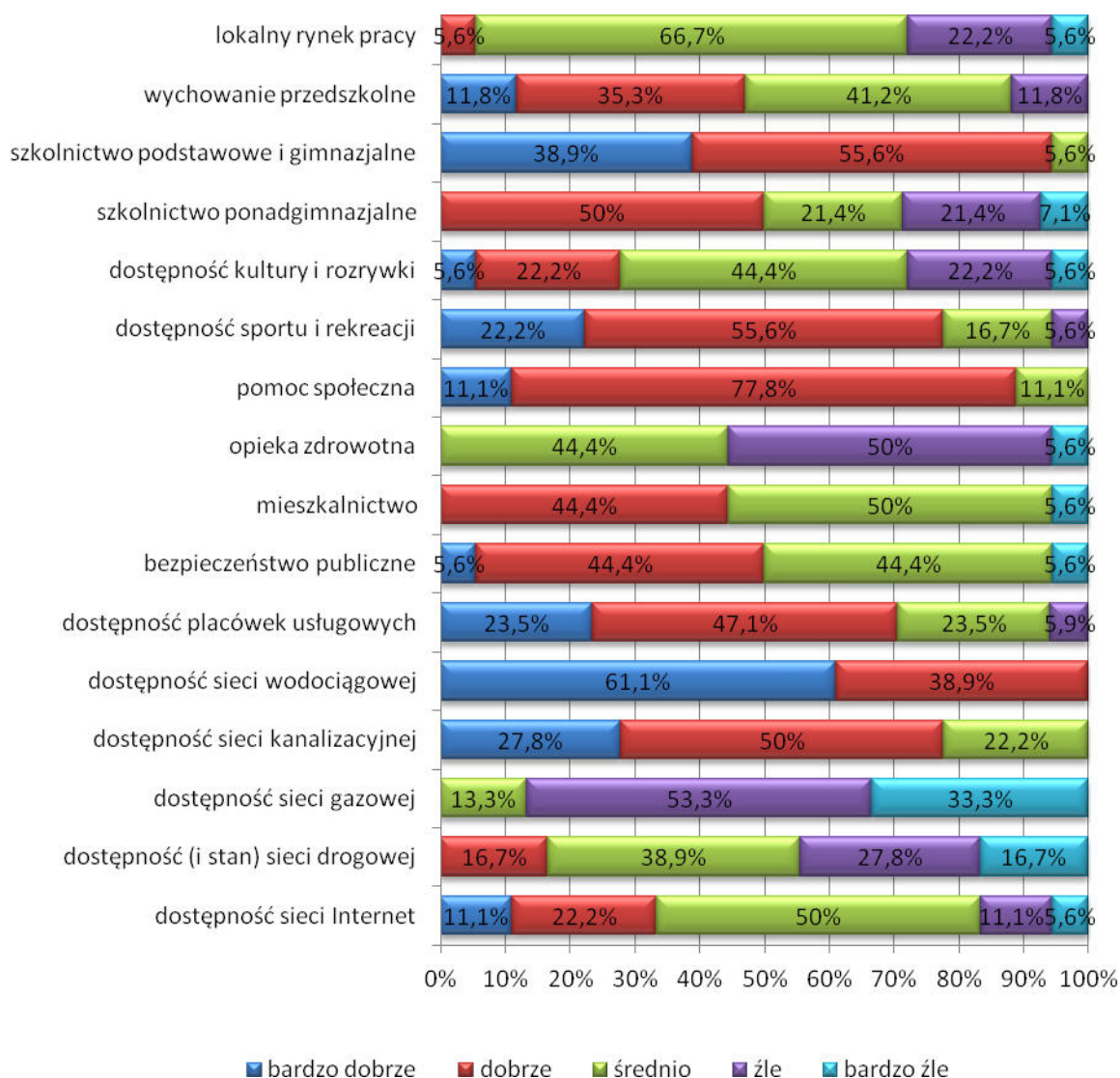
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Nowa Karczma posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 18 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Warunki życia w gminie

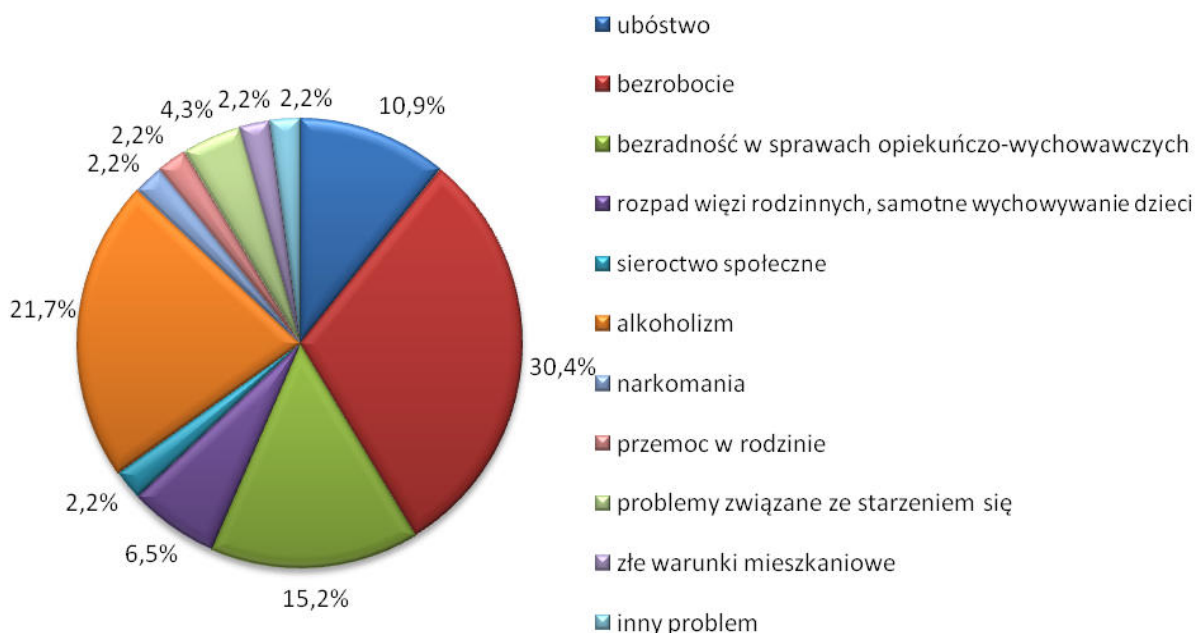
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 100% ocen bardzo dobrych i dobrych), szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (w sumie 94,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomocy społecznej (łącznie 88,9% ocen dobrych i bardzo dobrych). Z wysoką oceną spotkała się także dostępność sieci kanalizacyjnej, sportu i rekreacji (w sumie po 77,8 % ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz placówek usługowych (łącznie 70,6% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najbardziej ankietowani byli niezadowoleni z braku sieci gazowej na terenie gminy (łącznie 86,6% ocen złych i bardzo złych). Niezadowolenie budził również dostęp do opieki zdrowotnej (w sumie 55,6% ocen złych i bardzo złych), dostępność i stan sieci drogowej (łącznie 44,5% ocen złych i bardzo złych), a także dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (w sumie 28,5% ocen złych i bardzo złych), kultury i rozrywki (łącznie 27,8% ocen złych i bardzo złych) oraz lokalny rynek pracy (w sumie 27,8% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

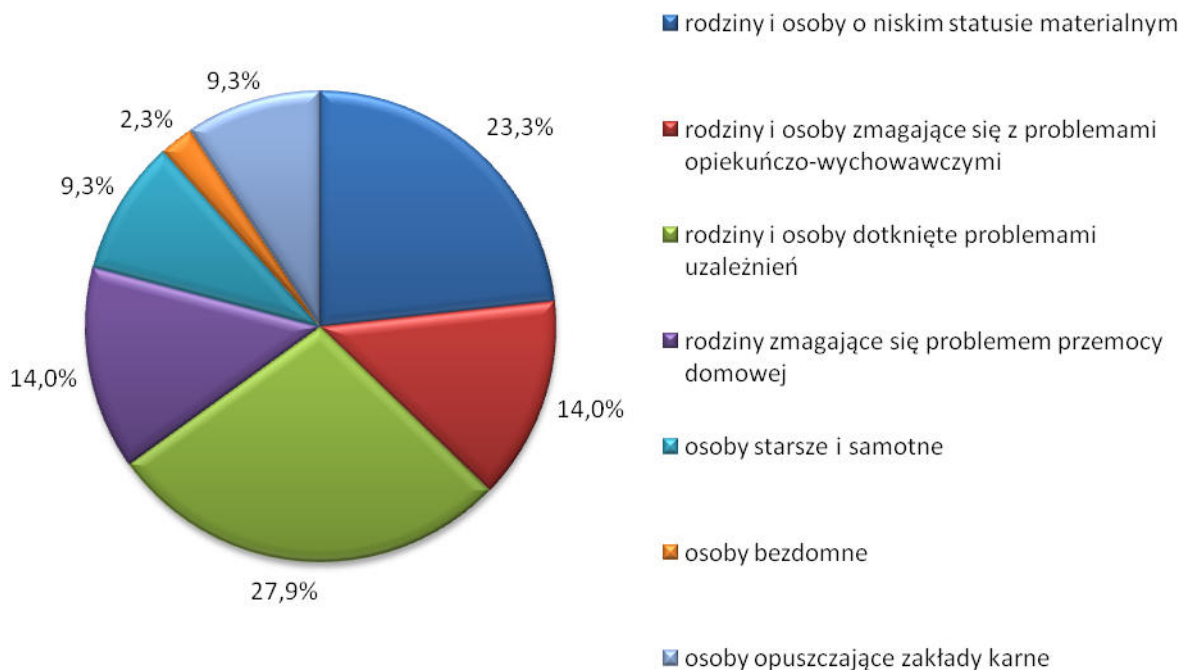

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (30,4%) i alkoholizm (21,7%), a następnie bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (15,2%) oraz ubóstwo (10,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

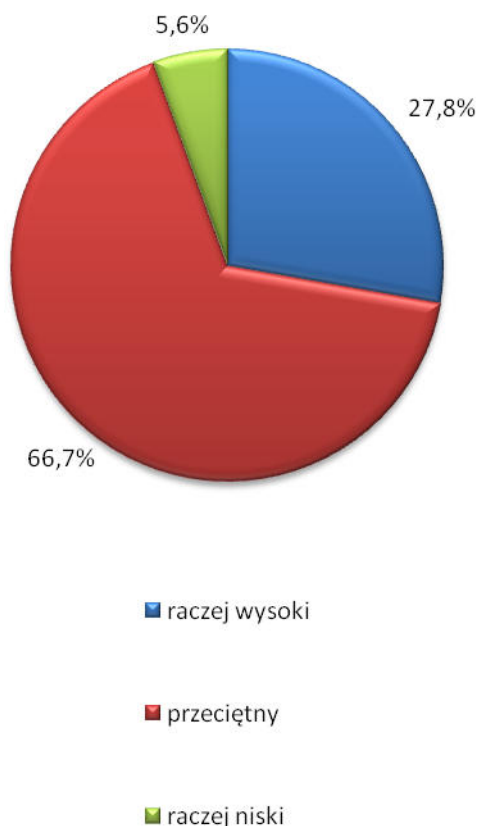

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

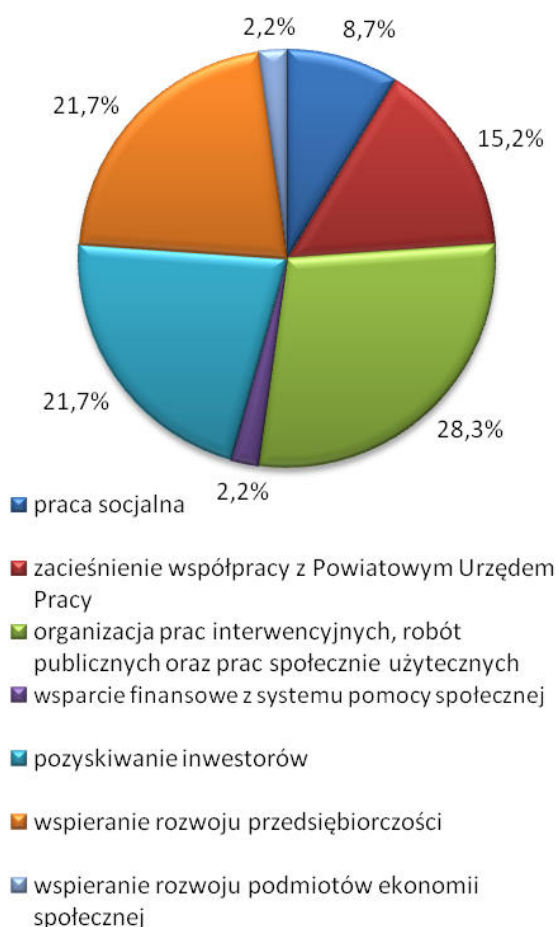
Najwięcej badanych (odpowiednio 27,9 i 23,3%) stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby zmagające się z problemami uzależnień oraz o niskim statusie materialnym. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili ci, którzy wskazali na rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz przemocy domowej (po 14%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

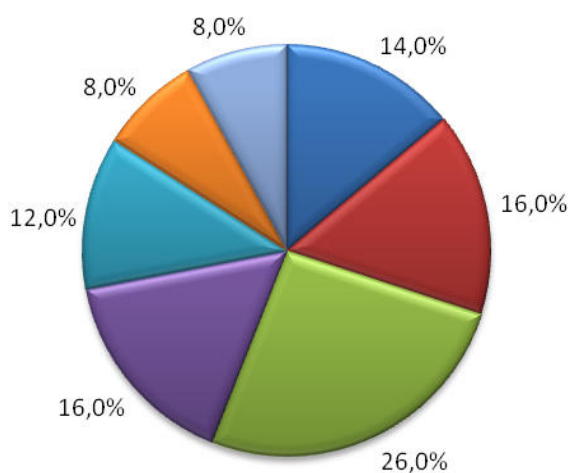
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (66,7%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny, a zdaniem kolejnych 27,8% badanych jest on raczej wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych (28,3%), pozyskiwanie inwestorów, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 21,7%), a także zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (15,2%).

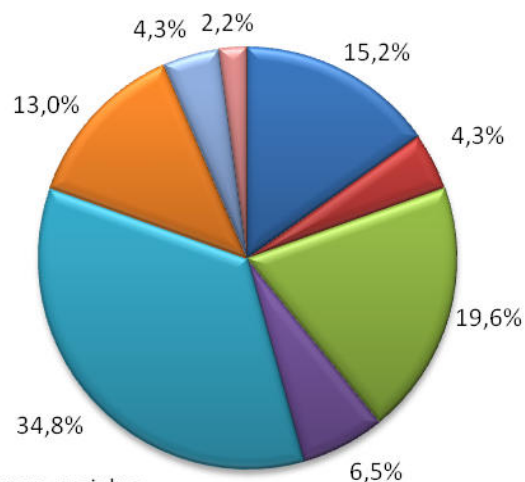
W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

- bezrobocie
- dziedziczenie ubóstwa
- uzależnienia
- wyuczona bezradność
- niedostosowanie społeczne
- wielodzietność
- długotrwała choroba

Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

- praca socjalna
- pomoc finansowa
- wsparcie rzeczowe, w tym w formie posiłku
- poradnictwo
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- promowanie aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej
- tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych
- inne

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

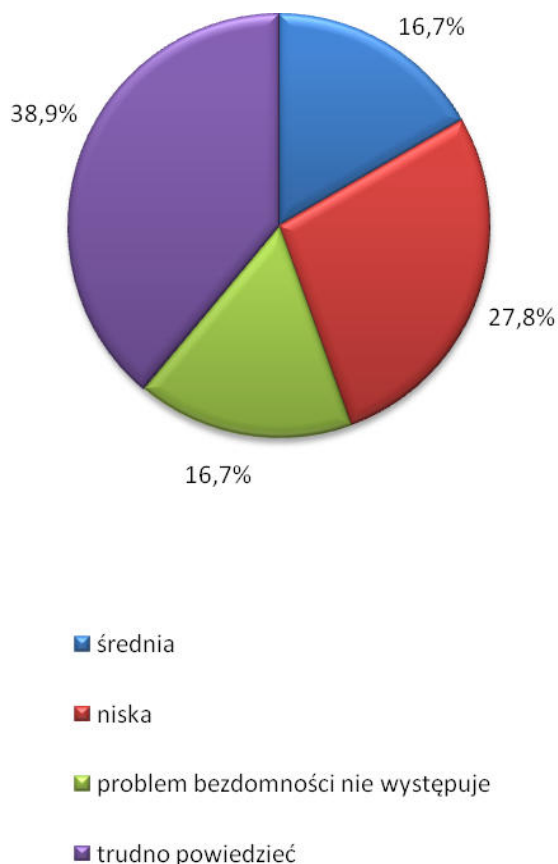
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (26%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli również dziedziczenie ubóstwa, wyuczoną bezradność (po 16%), bezrobocie (14%) oraz niedostosowanie społeczne (12%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (34,8%). Duże znaczenie przywiązywali również do wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (19,6%), prowadzenia pracy socjalnej (15,2%) oraz promowania aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej (13%).

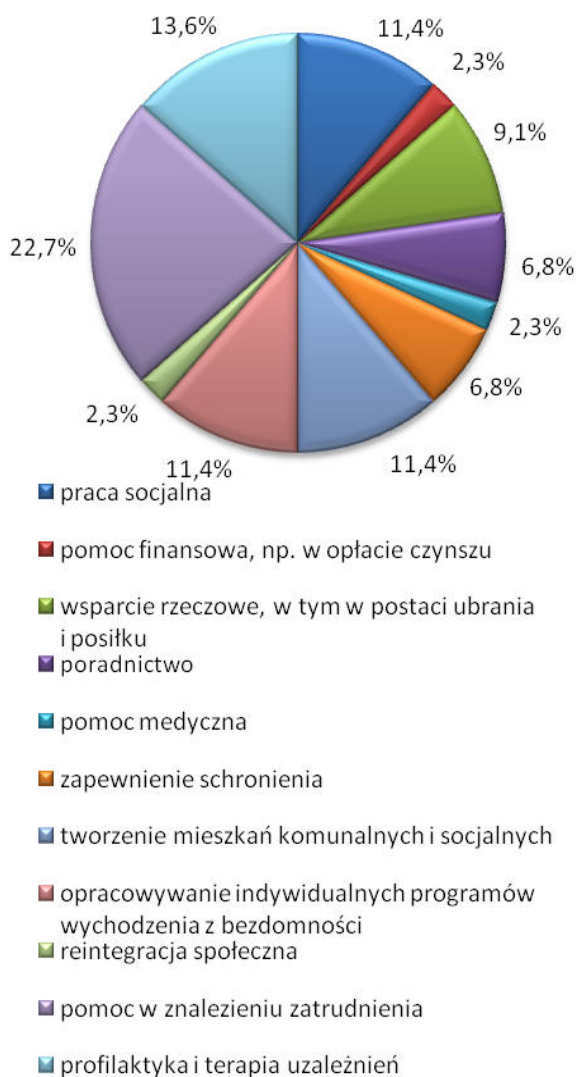
W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby

największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 37. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

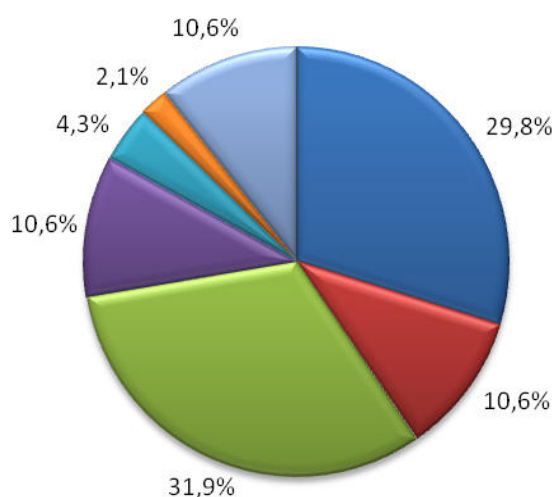
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 40% respondentów nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (27,8%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że jest ona niska. Jednocześnie 16,7% respondentów odpowiedziało, że skala bezdomności w gminie jest średnia i tylu samo stwierdziło że zjawisko to nie występuje.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść pomoc w znalezieniu zatrudnienia (22,7%), a także prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (13,6%), praca socjalna, tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych oraz opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (po 11,4%).

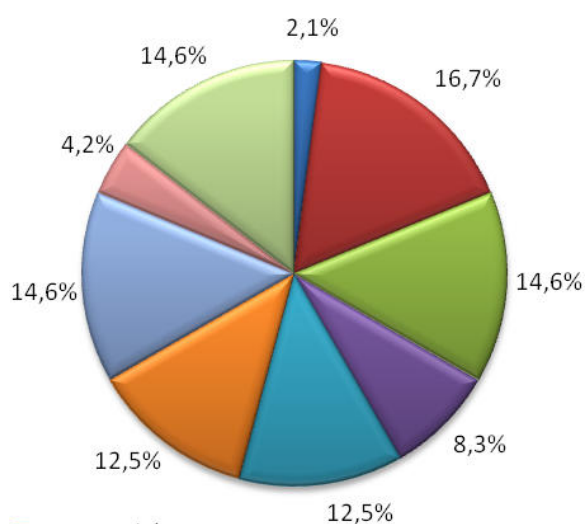
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

- niski poziom umiejętności wychowawczych
- ubóstwo
- uzależnienia
- przemoc w rodzinie
- niepełnosprawność, długotrwała choroba
- wielodzietność
- samotne rodzicielstwo

Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

- praca socjalna
- pomoc asystenta rodziny
- edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie
- poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodzinę
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego

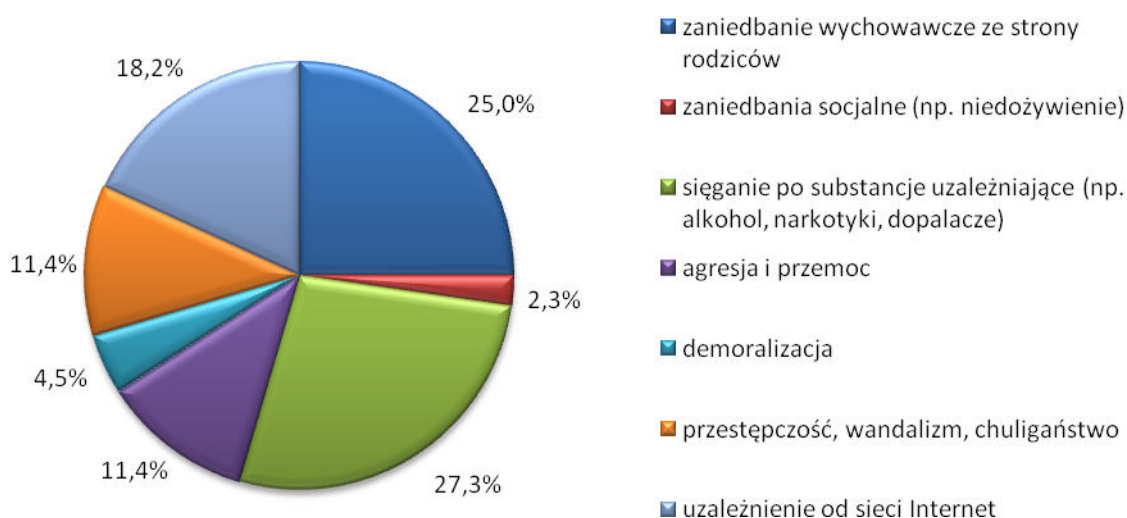
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii odpowiednio 31,9 i 29,8% badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych. Zdaniem po 10,6% respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu ma również ubóstwo, przemoc w rodzinie oraz samotne rodzicielstwo.

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy asystenta rodziny (16,7%), edukację rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 14,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

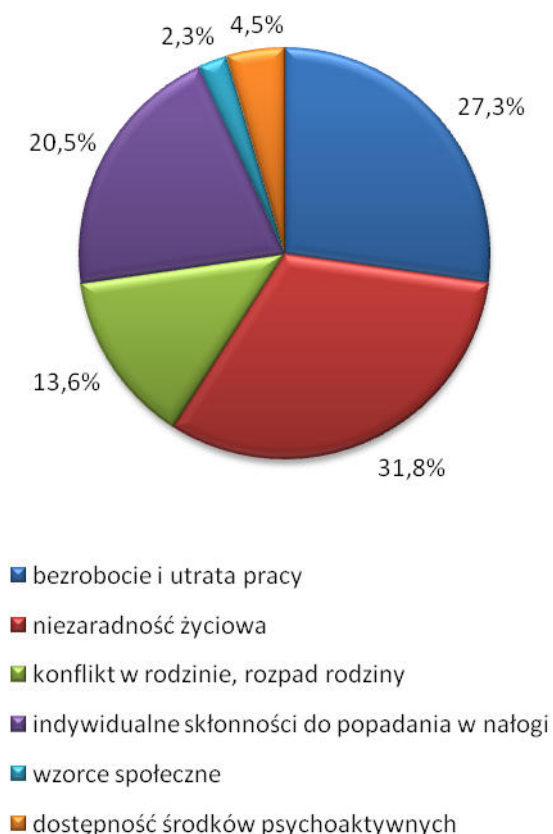
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki, dopalacze (27,3%) i zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (25%).

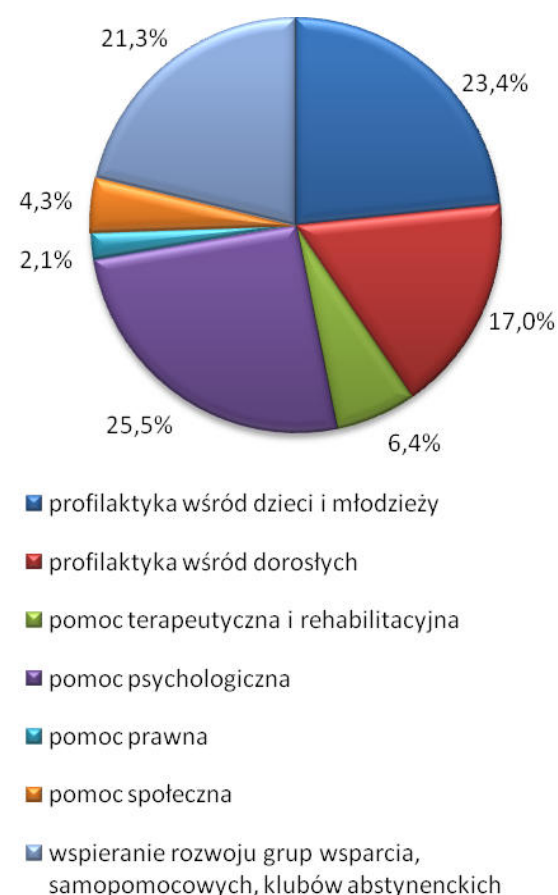
Niepokojącymi problemami są również uzależnienie od sieci Internet (18,2%), a także agresja i przemoc oraz przestępczość, wandalizm i chuligaństwo (po 11,4%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

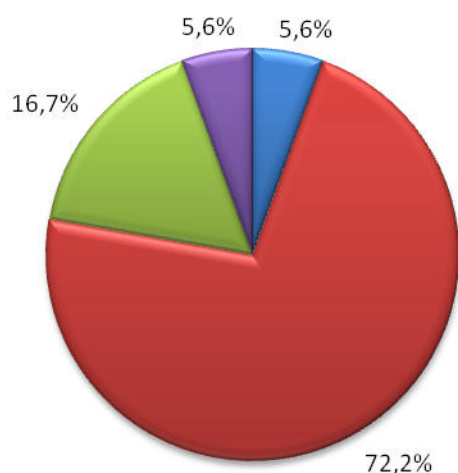
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (31,8%) oraz bezrobocie i utratę pracy (27,3%), a także indywidualne skłonności do popadania w nałogi (20,5%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na zapewnieniu szerszego dostępu do pomocy

psychologicznej (25,5%), prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (23,4%) oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA i Al-Anon) i klubów abstynenckich (21,3%). W opinii respondentów ważne jest również prowadzenie profilaktyki wśród dorosłych (17%).

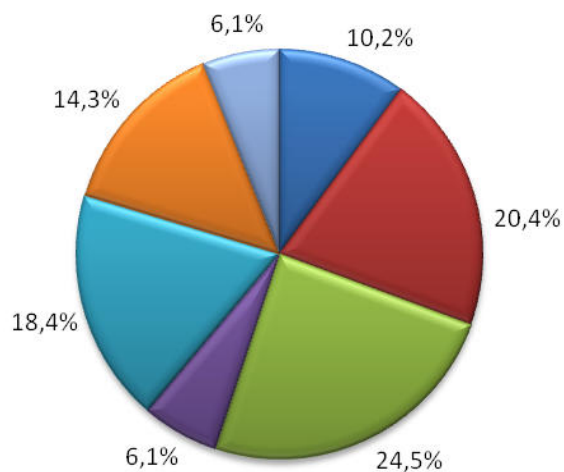
Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

- znam takie przypadki
- słyszałem(-am) o takich przypadkach
- nie znam takich przypadków
- nie słyszałem(-am) o takich przypadkach

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

- prowadzenie poradnictwa i interwencji
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej
- profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
- udział w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom

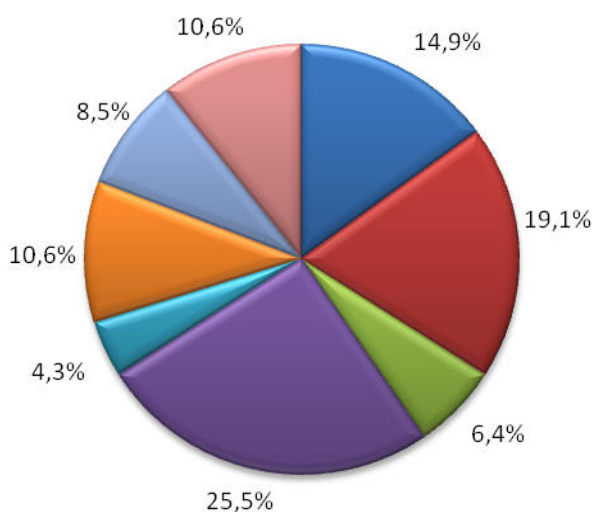
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 77,8%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź je zna. Jednocześnie w sumie 22,3% badanych było odmiennego zdania.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (24,5%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (20,4%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (18,4%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,3%).

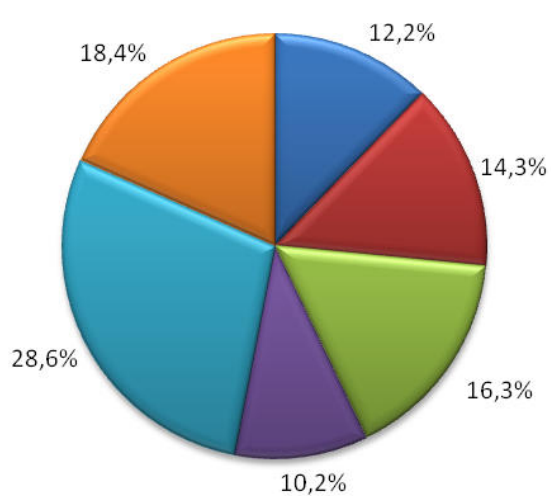
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

- ubóstwo
- samotność
- niepełnosprawność
- choroby wieku podeszłego
- brak wsparcia ze strony rodziny
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak dostępu do geriatry
- ograniczona oferta spędzania czasu wolnego

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

- rozwój usług opiekuńczych
- organizowanie pomocy sąsiedzkiej
- organizowanie spotkań i imprez środowiskowych
- zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu)
- zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów
- zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym

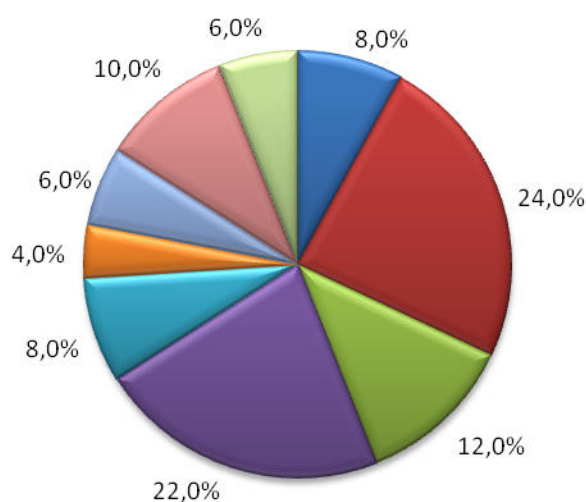
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są choroby wieku podeszłego (25,5%), samotność (19,1%) oraz ubóstwo (14,9%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (28,6%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (18,4%), organizowanie spotkań i imprez środowiskowych (16,3%) oraz pomocy sąsiedzkiej (14,3%).

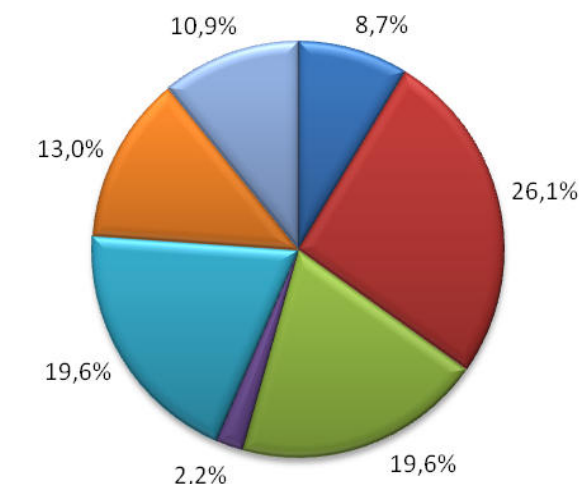
W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak odpowiednich ofert pracy
- deficyt zakładów pracy chronionej
- ubóstwo
- izolacja społeczna
- niski poziom akceptacji społecznej
- problemy psychologiczne

Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

- likwidacja barier architektonicznych
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji
- tworzenie stanowisk pracy
- zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego
- organizowanie środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych
- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej
- zapewnienie dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej

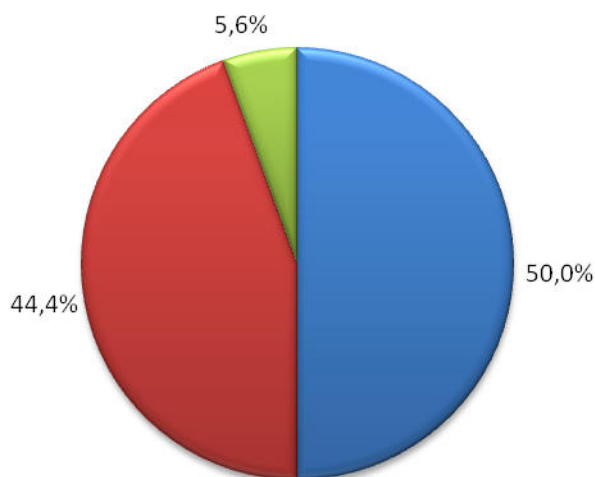
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy są utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (24%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (22%), a także nieodpowiednia dostępność usług opiekuńczych (12%) i niski poziom akceptacji społecznej (10%).

W opinii ankietowanych działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (26,1%), tworzeniu miejsc pracy oraz organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych (po 19,6%).

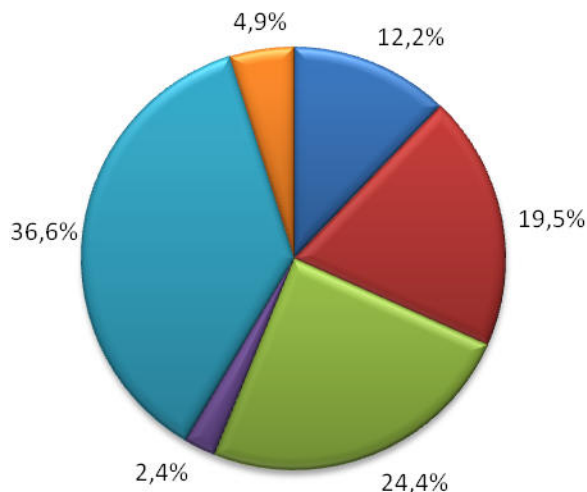
W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

- tak
- raczej tak
- raczej nie

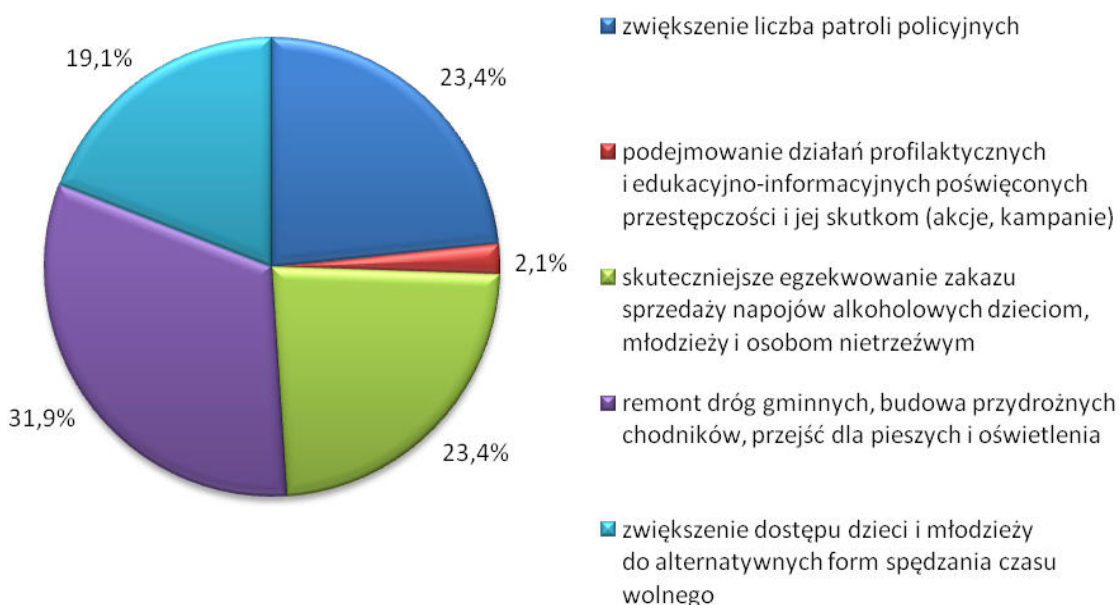
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

- częste włamania i kradzieże
- niewystarczająca liczba patroli policyjnych
- pijący alkohol w miejscach publicznych
- przemoc w rodzinie
- zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)
- inne

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 95% ankietowanych stwierdziło, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło jedynie 5,6% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 36,6%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (24,4%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (19,5%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (31,9%), zwiększenie liczby patroli policyjnych, skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (po 23,4%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (19,1%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
▪ podejmowanie prób pozyskania inwestorów mogących stworzyć w gminie nowe miejsca pracy ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, a także o usługach poradnictwa zawodowego i dostępnych szkoleniach ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ▪ w razie potrzeby kierowanie osób bezdomnych do placówek zapewniających schronienie	▪ niska skuteczność działań na rzecz osób dotkniętych bezrobociem ▪ zbyt małe korzystanie z funduszy zewnętrznych w celu przeciwdziałania bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych ▪ brak wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności ▪ niestandardyzowanie usług świadczonych osobom bezdomnym ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności

Szanse	Zagrożenia
▪ prowadzenie działań w kierunku zwiększenia atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów ▪ możliwość ograniczenia bezrobocia w gminie dzięki dostępowi do rynków pracy ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ aktywność wśród społeczności lokalnej w poszukiwaniu zatrudnienia ▪ niewielka liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia ▪ społeczna akceptacja osób bezdomnych	▪ utrzymujący się poziom bezrobocia w gminie ▪ brak podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończąc edukację młodzież ▪ słaba dostępność komunikacyjna do rynku pracy (stan dróg, komunikacja zbiorowa) ▪ migracja ludzi młodych za pracą (rozpad więzi rodzinnych, brak opieki nad seniorami) ▪ mały potencjał w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ dostosowywana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ skoordynowanie działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież	▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ ograniczony dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie ▪ niezadawalająca dostępność opieki medycznej w gminie
Szanse	Zagrożenia
▪ regionalne organizacje pozarządowe działające w gminie na rzecz rodzin,	▪ brak warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej

dzieci i młodzieży wzrost zainteresowania wolontariatem wśród dzieci i młodzieży	utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym występowanie zjawiska uzależnienia dzieci i młodzieży od świata wirtualnego

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wdrażanie w szkołach działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowanie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ograniczony dostęp do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej przez rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy utrudniony dostęp do wsparcia psychospołecznego i prawnego brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
funkcjonowanie w Kościerzynie Poradni Uzależnień i Punktu Interwencji Kryzysowej wzrost liczby osób wyleczonych z uzależnień	obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych

▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów uzależnień i przemocy	▪ deficyt w regionie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ wzrost liczby osób i rodzin wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych ▪ rosnąca liczba osób i rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
▪ dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym ▪ zadawalający poziom świadomości wśród osób starszych i niepełnosprawnych, co do przysługujących im praw i dostępnych form pomocy ▪ świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ dostęp do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	▪ nieodpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w gminie ▪ brak w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych (klub seniora, dzienny dom pobytu) i niepełnosprawnych ▪ niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ nieodpowiedni dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie ▪ niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym ▪ zbyt małe upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ brak bazy rehabilitacyjnej w gminie
Szanse	Zagrożenia
▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy	▪ zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie ▪ niezadawalający poziom życia osób

społecznej ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubieszynie oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kościerzynie ▪ docenianie wagi problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych przez instytucje samorządowe ▪ zwiększająca się społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych niepełnosprawnych	starszych ▪ niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ istnienie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ▪ deficyt wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ funkcjonowanie w gminie wolontariatu	▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niewystarczająca baza lokalowa dla potrzeb OPS-u, ▪ niski stopień wykorzystania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
Szanse	Zagrożenia
▪ brak syndromu wypalenia zawodowego wśród pracowników pomocy społecznej ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ coraz lepszy wizerunek sektora pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy ▪ wysoki poziom aktywności mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ▪ podejmowanie współpracy	▪ zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ przeciążenie pracowników OPS-u liczbą zadań ▪ zbyt duża biurokracja ▪ brak narzędzi do walki z przemocą

z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Nowa Karczma, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- ubóstwo powodowane bezrobociem, które w głównej mierze dotyka osoby młode, z niewielkim stażem pracy lub bez doświadczenia zawodowego,
- niekorzystne zmiany demograficzne powodujące postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności,
- przeżywanie przez rodziny trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co m.in. wymaga zapewnienia im szerszego wsparcia ze strony asystenta rodziny,
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, wymagające kontynuowania działalności profilaktycznej i zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia,
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, zwiększenie dostępności opieki specjalistycznej, w tym geriatrycznej,
- rozwijanie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz podejmowanie na szerszą skalę współpracy z sektorem pozarządowym przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2014-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy:**
wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia oraz poszukującym pracy, udzielanie pomocy zagrożonym lub dotkniętym ubóstwem i bezdomnością, a także usprawnianie

seniorów oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.

- 2. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego w gminie:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 3. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej oraz wspieranie organizacji pozarządowych i rozszerzanie z nimi współpracy.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Nowa Karczma w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest **skuteczne aktywizowanie mieszkańców gminy zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, wzmocnienie rodzin oraz dążenie do integracji społecznej**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy
Cele operacyjne:	1. Wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia oraz poszukującym pracy. 2. Udzielanie pomocy zagrożonym lub dotkniętym ubóstwem i bezdomnością. 3. Usprawnianie seniorów oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 3. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej osobom dotkniętym bezrobociem. 4. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych.

	5. Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 6. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w gminie. 7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia osobom bezrobotnym.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami ubogimi, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych. 2. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych. 3. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia, m.in. przy współpracy ze Schroniskiem dla Bezdomnych w Wielu oraz Domem Samotnej Matki w Gdańsku. 4. Wsparcie finansowe i rzeczowe (w tym w formie gorącego posiłku) osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. 5. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz czasu wolnego. 6. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem. 7. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych. 8. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z Kościołem, m.in. Caritas.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych,

	podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora. 5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 6. Tworzenie klas integracyjnych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. 7. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, Środowiskowym Domem Samopomocy w Lubieszynie, i Warsztatami Terapii Zajęciowej w Kościerzynie. 8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, w tym Schronisko dla Bezdomnych w Wielu i Dom Samotnej Matki w Gdańsku, instytucje rządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kościerzynie, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubieszynie, instytucje rządowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie, ▪ większa aktywność zawodowa mieszkańców, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług,

	▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.	Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego w gminie
Cele operacyjne:	1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego. 5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego. 6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 7. Zwiększenie w gminie dostępności opieki przedszkolnej oraz zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. 8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i rozwój uzdolnień i zainteresowań, organizowanie wypoczynku.

	9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Zwiększenie w gminie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie 5. Tworzenie i wspieranie grup samopomocowych. 6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 8. W razie konieczności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia. 9. Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. 10. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, w tym z Poradnią Uzależnień i Punktem Interwencji Kryzysowej w Kościerzynie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

	4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 11. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 4.	1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kościerzynie, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Poradnia Uzależnień w Kościerzynie, ośrodki wsparcia, Punkt Interwencji Kryzysowej w Kościerzynie, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,

	▪ skuteczniejsze wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ łatwiejszy dostęp do opieki dla dzieci do lat 3. oraz w wieku przedszkolnym, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających. ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej oraz wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej. 2. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz rozszerzanie z nimi współpracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach oraz zapewnienie dostępu do superwizji. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny. 3. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie oraz zaplecza biurowego dla pracowników OPS-u. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez utworzenie strony internetowej OPS-u. 6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy

	międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Gdańsku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoły, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Karczma na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Nowa Karczma z Organizacjami Pozarządowymi.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli funkcjonujących w gminie instytucji i organizacji pozarządowych), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	Projekt prozdrowotny „W zdrowym ciele, zdrowy duch”.
wnioskodawca projektu	Zespół Szkół w Nowej Karczmie – Szkoła Podstawowa im. A. Makowskiego, ul. Szkolna 4, 83-404 Nowa Karczma.
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ▪ instytucje kulturalne wspomagające organizowanie kół zainteresowań, ▪ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Diagnosis” w Nowej Karczmie.
cele projektu	▪ wspomaganie prawidłowego rozwoju oraz dbanie o zdrowie fizyczne i psychiczne,

	▪ podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej zdrowego trybu życia, ▪ propagowanie wśród uczniów zajęć sportowo-rekreacyjnych, rozwijających zainteresowania uczniów, ▪ kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, konfliktami, rozwiązywania problemów – podniesienie poziomu umiejętności asertywnych, ▪ propagowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, ▪ kształtowanie umiejętności współpracy i współdziałania w grupie – integracja zespołów klasowych, ▪ zniwelowanie zagrożenia wpływem grup destrukcyjnych na młodego człowieka – organizacja czasu wolnego.
działania służące realizacji projektu	▪ zajęcia dotyczące zdrowego i aktywnego stylu życia, właściwego odżywiania, sposobów współdziałania w grupie, asertywności, ▪ imprezy integrujące zespoły klasowe, ▪ konsultacje z pielęgniarką, specjalistami, ▪ rozpowszechnianie broszur informacyjnych, ▪ wyjazdy na basen, wycieczki, zajęcia wychowania fizycznego, koła sportowe i zajęcia ruchowe, koła zainteresowań ▪ rozwijanie zainteresowań uczniów – udział w kołach: teatralnym, plastycznym, filmowym z przyrodniczym, informatycznym, wokalnym, sportowym, wolontariat, drużyna zuchowa, zajęcia na lekcjach dotyczące umiejętności gospodarowania czasem wolnym
beneficjenci projektu	Ucniowie Szkoły Podstawowej im. A. Makowskiego w Nowej Karczmie.

Projekt 2.

nazwa projektu	Projekt edukacyjno-profilaktyczny „Trzymaj formę”.
wnioskodawca projektu	Zespół Szkół w Nowej Karczmie – Publiczne Gimnazjum, ul. Szkolna 4, 83-404 Nowa Karczma
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ▪ Uczniowski Klub Sportowy przy Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ▪ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kościerzynie.
cele projektu	▪ poszerzenie wiedzy na temat zdrowego żywienia, aktywności ruchowej, ▪ kształtowanie umiejętności niezbędnych do utrzymania dobrego zdrowia i kondycji fizycznej, ▪ uświadomienie zagrożeń dla młodego organizmu (uzależnienia, otyłość, anoreksja), ▪ propagowanie zdrowego trybu życia, ▪ zwiększenie aktywności ruchowej poprzez aktywne uczestnictwo w zajęciach wychowania fizycznego

	i sportowych zajęciach pozalekcyjnych. Program realizowany jest na lekcjach przyrody, biologii, godzinach wychowawczych, lekcjach wychowania fizycznego oraz różnych formach zajęć pozalekcyjnych.
działania służące realizacji projektu	▪ propagowanie zdrowego żywienia i higienicznego trybu życia – wykorzystanie lekcji przyrody, biologii, wychowania fizycznego i godzin wychowawczych, ▪ przeprowadzenie badań BMI (Body Mass Index) wśród uczniów biorących udział w projekcie (ich celem jest sprawdzenie prawidłowej masy ciała), ▪ propagowanie i wdrażanie 10 zasad prawidłowego żywienia opracowanych przez Instytut Zdrowego Żywienia w Warszawie (ulotki, plakaty, reklama), ▪ praktyczne zaznajamianie uczniów z produktami żywnościowymi i ich składem, odczytywanie etykiet na produkcie spożywczym, analiza, wyciąganie wniosków, ▪ propagowanie aktywnego stylu życia poprzez zajęcia wychowania fizycznego i różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych: zajęcia rekreacyjno-sportowe, organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych, wycieczek krajoznawczo-turystycznych, organizacja Szkolnych Turniejów Sportowych, udział uczniów w różnorodnych pozaszkolnych zawodach sportowych, organizowanie zajęć warsztatowych i pogadanek na temat zdrowej żywności.
beneficjenci projektu	Beneficjentami projektu są uczniowie starszych klas szkoły podstawowej oraz klas I-III gimnazjum, a także ich rodzice i nauczyciele.

Projekt 3.

nazwa projektu	„Nie żyj dla siebie”
wnioskodawca projektu	Zespół Szkół w Lubaniu, Lubań 31, 83-422 Nowy Barkoczyn
partnerzy w realizacji projektu	▪ Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowej Karczmie, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie, ▪ szkoły gimnazjalne, ▪ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Diagnosis” w Nowej Karczmie.
cele projektu	▪ propagowanie właściwych postaw społecznych, ▪ rozwijanie empatii, ▪ integrowanie beneficjentów projektu z lokalną społecznością.
beneficjenci projektu	Osoby starsze i niepełnosprawne z terenu gminy.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Karczma na lata 2014-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Karczmie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020 (bez projektów inwestycyjnych i infrastrukturalnych)*

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
4.800.000	5.000.000	5.200.000	5.400.000	5.600.000	5.800.000.	6.000.000

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu polityki społecznej

Źródło danych: Urząd Gminy Nowa Karczma.

Środki finansowe na realizację zadań z zakresu polityki społecznej będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia

zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją

i wykluczeniem społecznym,

- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba osób z gminy objętych wsparciem w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, w tym uczestniczących w Warsztacie Terapii Zajęciowej,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy

społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,

- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w i ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób z gminy objętych wsparciem w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 3.:

- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013	19
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2013/2014	26
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku	28
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2013 roku	29
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2013 roku	30
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	34
Tabela 7. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	37
Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku	41
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie w latach 2011- 2013	42
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2011-2013	45
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013	47
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013	48
Tabela 13. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy	49
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku	51
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020 (bez projektów inwestycyjnych i infrastrukturalnych)*	85

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013	16
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013*	17
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012	18

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013.....	18
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)	20
Wykres 8. Prywatne podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013	21
Wykres 9. Prywatne podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku	21
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012*	22
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2013	22
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie kościerskim, w województwie pomorskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)	23
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	24
Wykres 17. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy	25
Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	32
Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	32
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	33
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	33
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013	35
Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013.....	36
Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia	43
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie..	43
Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne	43
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne	43

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)	44
Wykres 29. Warunki życia w gminie	53
Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	54
Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	55
Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	56
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	56
Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	57
Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	57
Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	58
Wykres 37. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	58
Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	59
Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	59
Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	60
Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	61
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	61
Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	62
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	62
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	63
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	63
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	64
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	64
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	65

Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....65
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....66